

Munich Personal RePEc Archive

The Economic Growth of Romania between 1980 and 2013

Stefanescu, Răzvan and Dumitriu, Ramona

The Dunarea de Jos University of Galati, The Dunarea de Jos
University of Galati

25 January 2015

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/61592/>
MPRA Paper No. 61592, posted 18 Sep 2015 06:03 UTC

Creșterea economică a României între 1980 și 2013

**Ștefănescu Răzvan
Dumitriu Ramona**

Abstract: *This paper explores the economic growth of Romania in three periods: the last decade of the communist regime (1980-1989), the transition from a centrally planned economy to a market economy (1990-2006) and the seven years that followed the adhesion to European Union (2007 – 2013). We approach several aspects of the economic growth: GDP evolution, the social impact and the relations with the other macroeconomic objectives. We find, for each period, some circumstances that influenced this process: the dramatic efforts to pay back all the foreign debt, for the period 1980-1989, the political and institutional instability during the transition period and, finally, the challenges of the European markets combined with the effects of the global crisis.*

Keywords: Economic Growth, Economic Development, Poverty, Macroeconomic Policy

JEL classification: N10, O40, O49

1. Introducere

În prezent, creșterea economică, definită drept sporirea valorii de piață a bunurilor și serviciilor realizate într-o economie, este inclusă printre obiectivele majore ale politicilor macroeconomice, poziție justificată de impactul acestui proces asupra bunăstării. Bogăția unei țări nu poate fi câștigată și menținută fără o creștere economică semnificativă și de durată. Pentru cuantificarea creșterii economice sunt utilizate diferite mărimi: Produsul Intern Brut, Produsul Național Brut, Producția Industrială, Consumul etc.

În literatura de specialitate a fost relevată complexitatea acestui proces, supus influenței unei multitudini de factori. Modelul Solow - Swan descrie evoluția activității economice sub impactul a trei variabile: factorii tehnologici, forța de muncă și capitalul (Solow, 1956; Swan, 1956; Solow, 1970). Alte modele au relevat influența majoră a altor caracteristici ale sistemelor macroeconomice: resursele naturale, investițiile străine directe, calitatea capitalului uman, educația, infrastructura, sistemul financiar, gradul de deschidere al economiei naționale către exterior, sistemul de guvernare etc. (Kuznets, 1973; Mankiw et al., 1992; Roubini & Sala-i-Martin, 1992; Fischer, 1993; Sachs & Warner, 1995; Barro, 1996; Hulten, 1996; Klenow & Rodriguez-Clare, 1997; Jones, 1998; Hall & Jones, 1999; Markusen & Venables, 1999; Reinert, 1999; Temple, 1999; Bosworth & Collins, 2003; Toman, 2003; Thiessen, 2003; Barro & Sala-i-Martin, 2004; Morck et al., 2004; Galor, 2005; Acemoglu, 2007; Jones, 2008; Jones & Romer, 2009; Ciccone & Jarociński, 2010; Dao, 2012; Hanushek, 2013).

În această lucrare vom aborda creșterea economică din România în perioada 1980-2013. Pentru a releva unele transformări structurale ale economiei României vom împărți acest interval de timp în trei sub-perioade:

- perioada 1980 - 1989, ultimul deceniu al regimului comunist;
- perioada 1990 – 2006, marcată de tranziția la economia de piață;
- perioada 2007 - 2013, în care s-au manifestat atât efectele aderării la Uniunea Europeană cât și cele ale crizei globale.

Analiza va utiliza date socio-economice oferite de unele instituții internaționale: Banca Mondială, FMI, ONU, Eurostat etc. Din diferite motive, valorile unor indicatori din perioada 1980 - 1989 nu sunt disponibile. În plus, multe din datele referitoare la această perioadă trebuie utilizate cu precauție, știută fiind practica autorităților din acei ani de a mistifica, din diferite motive (propagandistice, păstrarea secretului asupra unor activități etc.) unele rezultate economice.

În acest studiu vom aborda unele aspecte ale procesului de creștere economică din România:

- tendințele evoluției Produsului Intern Brut;
- impactul asupra bunăstării;
- locul creșterii economice printre obiectivele politicilor macroeconomice etc.

2. Evaluarea creșterii economice prin intermediul analizei dinamice a Produsului Intern Brut

2.1. Determinarea PIB

Produsul Intern Brut (PIB), care reprezintă valoarea bunurilor și serviciilor produse, într-o anumită perioadă, în economia națională, este calculat, de regulă trimestrial și lunar, de către instituții specializate, care au acces la rezultatele entităților din economia națională. În practică, sunt aplicate cu precădere trei abordări ale determinării PIB:

- abordarea producției;
- abordarea veniturilor;
- abordarea cheltuielilor (Kuznets, 1973; Dornbusch & Fischer, 1990; Mankiw et al., 1992; Barro, 1996; Blanchard, 2000; Samuelson & Nordhaus, 2009; Feenstra et al, 2013).

Abordarea din perspectiva producției ia în considerare faptul că PIB cumulează valorile adăugate obținute de entitățile economiei naționale. Valoarea adăugată realizată de o entitate (întreprindere, instituție publică, persoană fizică autorizată etc.) este dată de diferența dintre rezultatul brut (veniturile din

vânzările la care se adaugă creșterea valorii stocurilor) și consumul intermediar (valoarea materiilor prime, materialelor, utilităților, semifabricatelor și a altor elemente folosite în realizarea produselor finite). Prin însumarea valorilor adăugate din toate sectoarele este determinat „*PIB în prețuri ale factorilor de producție*” la care, dacă se adaugă impozitele indirecte și se scad subvențiile primite, se obține „*PIB în prețuri ale producătorilor*” (Kuznets, 1973; Dornbusch & Fischer, 1990; Barro, 1996; Blanchard, 2000).

Abordarea din perspectiva veniturilor pornește de la premisa că valoarea bunurilor și serviciilor produse, reflectată prin PIB, ar trebui să fie egală cu remunerarea factorilor (capitalul, munca, pământul etc.) care au contribuit la realizarea producției. Se obține, astfel, următoarea formulă de calcul a PIB:

$$Y = R + I + PR + W + SA \quad (1)$$

unde:

- Y este expresia PIB;
- R reprezintă veniturile din rente;
- I sunt veniturile din dobânzi;
- PR sunt profiturile;
- W sunt veniturile salariale;
- SA reprezintă alte venituri, neincluse în cele patru categorii anterioare (Kuznets, 1973; Dornbusch & Fischer, 1990; Easterly, 2005; Samuelson & Nordhaus, 2009).

Abordarea din perspectiva cheltuielilor implică premisa că bunurile și serviciile realizate urmează să fie cumpărate de persoane fizice sau juridice din interiorul sau exteriorul economiei naționale.

$$Y = C + I + G + (X - M) \quad (2)$$

în care:

- Y este Produsul Intern Brut;
- C reprezintă consumul;
- I reprezintă investițiile;
- G sunt cheltuielile guvernamentale;
- (X-M) sunt exporturile nete, date de diferența dintre exporturi (X) și importuri (M).

Această relație de calcul a PIB se află la baza multor modele care explică echilibrul macroeconomic (Keynes, 1936; Dornbusch & Fischer, 1990; Barro, 1997; Blanchard, 2000; Easterly, 2005; Samuelson & Nordhaus, 2009).

Dintr-o altă perspectivă a componenței cheltuielilor, PIB poate fi definit ca o sumă a trei elemente:

$$Y = C_f + FBC + (X - M) \quad (3)$$

unde:

- C_f este consumul final care reflectă cheltuielile date de satisfacerea nevoilor individuale și colective;
- FBC reprezintă formarea brută a capitalului prin care sunt reflectate cheltuielile pentru achizițiile de bunuri de capital.

2.2. Coordonate ale analizei dinamice a PIB

Calitatea de a reflecta valoarea bunurilor și serviciilor produse, într-o anumită perioadă, în economia națională, recomandă analiza dinamică a PIB pentru cuantificarea creșterii economice. Rigoarea unui astfel de demers este condiționată de unele cerințe:

- abordarea performanțelor relative ale economiilor naționale;
- analiza dinamică în termeni reali (în prețuri constante).

Abordarea performanțelor relative ale economiilor naționale este utilă din perspectiva analizei de eficiență și a comparațiilor internaționale. Analiza de eficiență impune luarea în considerare a unor indicatori ai anvergurii economiei naționale (volumul populației, numărul de angajați etc.). În practică, în analiza de eficiență este utilizat frecvent indicatorul PIB pe cap de locuitor (*per capita*) obținut prin raportarea PIB la volumul mediu al populației din perioada analizată. Comparațiile internaționale prin intermediul PIB facilitează ierarhizarea țărilor în funcție de nivelul eficienței și al bunăstării. Pentru a facilita aceste comparații, valorile PIB sunt exprimate într-o monedă internațională de anvergură, de regulă dolarul SUA.

Analiza dinamică în termeni reali (în prețuri constante) este indicată deoarece PIB este exprimat în unități monetare iar modificarea în timp a puterii de cumpărare a banilor poate distorsiona rezultatele analizei. Pentru a înlătura acest neajuns sunt utilizate valorile reale (în prețuri constante) ale PIB, calculate pe baza prețurilor dintr-un an de referință. De menționat că Eurostat, oficiul statistic al Uniunii Europene, evaluează creșterea economică pe baza valorilor PIB per capita PPS, calculate pe baza unor standarde ale puterii de cumpărare stabilite pentru ansamblul țărilor membre.

Unele limite ale determinării PIB (dificultățile în a lua în considerare trocul sau economia subterană, faptul că reflectă mai degrabă aspectele cantitative decât cele calitative etc.) pot afecta rigoarea evaluării creșterii economice. Totuși, în ciuda acestor neajunsuri, PIB rămâne cel mai utilizat indicator de cuantificare a acestui proces.

2.3. Metode ale analizei dinamice a PIB

În acest subcapitol vom aborda câteva categorii de metode ale analizei dinamice utilizate în caracterizarea evoluției PIB:

- studiul evoluției PIB prin raportare la perioade de timp precedente;
- determinarea trendului dinamicii PIB;
- prognoza prin extrapolare a evoluției viitoare a PIB.

2.3.1. Studiul evoluției PIB prin raportare la perioade de timp precedente

Raportarea PIB dintr-o anumită perioadă (numită perioadă curentă) la o perioadă precedentă (numită perioadă de bază) presupune comparații între aceste valori pe baza unor relații aditive sau multiplicative. În practică, se obișnuiește ca valorile PIB să fie transpuse în serii de timp care facilitează aplicarea a două forme ale comparațiilor: cu bază în lanț, când fiecare valoare a PIB este raportată la cea din perioada imediat anterioară, și cu bază fixă, când toate valorile seriei de timp sunt comparate cu cele dintr-o singură perioadă (de obicei, primul termen al seriei este ales ca perioadă de bază). Pentru astfel de comparații sunt utilizate diferite mărimi:

- sporurile;
- indici ai dinamicii;
- ritmuri ale dinamicii.

Un **spor** (cunoscut și sub denumirea de modificare absolută) este o mărime ce exprimă diferența dintre valorile unei variabile din perioadele curentă și de bază. Relația de calcul pentru acest indicator are forma:

$$\Delta_{i/j} = y_i - y_j \quad (4)$$

în care:

- $\Delta_{i/j}$ este sporul dintre perioadele curentă și de bază;
- y_i reprezintă valoarea variabilei y din perioada curentă i ;
- y_j reprezintă valoarea variabilei y din perioada de bază j .

Indicele dinamicii ($Id_{i/j}$) compară, prin împărțire, valorile unei variabile din perioadele curentă și de bază. Această mărime poate fi calculată prin formula:

$$Id_{i/j} = \frac{y_i}{y_j} \quad (5).$$

Un **ritm al dinamicii** ($Rd_{i/j}$) raportează un spor la valoarea din perioada de bază. Relația sa de calcul are forma:

$$Rd_{i/j} = \frac{\Delta_{i/j}}{y_j} \quad (6)$$

sau, prin includerea în formulă a indicelui dinamicii:

$$Rd_{i/j} = \frac{y_i - y_j}{y_j} = Id_{i/j} - 1 \quad (7).$$

Adeseori, ritmurile dinamicii sunt transpuse în forme procentuale:

$$Rd_{i/j}^{\%} = \frac{\Delta_{i/j}}{y_j} \times 100 \quad (8)$$

sau:

$$Rd_{i/j}^{\%} = (Id_{i/j} - 1) \times 100 \quad (9).$$

În practică, ritmul dinamicii PIB pe cap de locuitor, în formă procentuală, numit și **rată de creștere**, este cel mai utilizat indicator de cuantificare a creșterii economice.

2.3.2. Determinarea trendului dinamicii PIB

Tendențele evoluției PIB pot fi descrise, destul de facil, prin intermediul unor mărimi medii ale dinamicii:

- sporuri medii;
- indici medii ai dinamicii;
- ritmuri medii de creștere.

Un **spor mediu** al unei serii reflectă tendința de creștere asociată unui model aditiv al evoluției variabile analizate. Acest indicator este calculat ca o medie aritmetică a sporurilor cu bază în lanț:

$$\bar{\Delta} = \frac{\sum_{i=2}^N \Delta_{i/i-1}}{N-1} \quad (10)$$

unde:

- $\bar{\Delta}$ este sporul mediu al seriei de timp;
- $\Delta_{i/i-1}$ este sporul cu bază în lanț asociat termenului i al seriei;
- N este numărul de termeni ai seriei (numărul de sporuri este mai mic cu o unitate decât numărul de termeni).

Sporul mediu al seriei de timp poate fi determinat și prin intermediul ultimului spor cu bază fixă:

$$\bar{\Delta} = \frac{\Delta_{N/1}}{N-1} \quad (11)$$

în care $\Delta_{N/1}$ este sporul cu bază fixă asociat termenului N.

Un **indice mediu al dinamicii** unei serii descrie tendința de creștere asociată unui model multiplicativ al evoluției variabilei analizate. Această mărime poate fi calculată ca o medie geometrică a indicilor dinamicii cu bază în lanț:

$$\bar{I}d = \sqrt[N-1]{\prod_{i=2}^N Id_{i/i-1}} \quad (12)$$

unde $Id_{i/i-1}$ este indicele dinamicii cu bază în lanț asociat termenului i al seriei de timp.

Această mărime poate fi determinată și prin intermediul ultimului indice al dinamicii cu bază fixă:

$$\bar{I}d = \sqrt[N-1]{I_{N/1}} \quad (13)$$

în care $I_{N/1}$ este indicele dinamicii cu bază fixă asociat termenului N.

Un **ritm mediu al dinamicii** descrie tendința de creștere relativă a unei variabile fiind dat de relația:

$$\bar{R}d = \bar{I}d - 1 \quad (14)$$

sau, într-o formă procentuală:

$$\bar{R}d^{\%} = (\bar{I}d - 1) \times 100 = \left(\sqrt[N-1]{\frac{y_N}{y_1}} - 1 \right) \times 100 \quad (15)$$

Mărimile medii ale dinamicii pot fi utilizate pentru a obține, prin ajustare, valorile de trend ale seriilor de timp. Unele procedee de ajustare introduc aceste mărimi medii în relații de recurență între termenii seriilor de timp (face excepție, întotdeauna, primul termen al seriei la care valoarea ajustată coincide cu cea empirică).

Pentru ajustarea pe baza sporului mediu relația de recurență are forma:

$$y_{T_{i+1}}^{\Delta} = y_{T_i}^{\Delta} + \bar{\Delta} \quad (16)$$

unde:

- $y_{T_{i+1}}^{\Delta}$ este valoarea ajustată, pe baza sporului mediu, a termenului $i+1$;
- $y_{T_i}^{\Delta}$ este valoarea ajustată, pe baza sporului mediu, a termenului i .

La ajustarea pe baza indicelui mediu al dinamicii este utilizată relația de recurență:

$$y_{T_{i+1}}^{id} = y_{T_i}^{id} \times \bar{I}d \quad (17)$$

în care:

- $y_{T_{i+1}}^{id}$ este valoarea ajustată, pe baza indicelui mediu al dinamicii, a termenului $i+1$;
- $y_{T_i}^{id}$ este valoarea ajustată, pe baza indicelui mediu al dinamicii, a termenului i .

Valorile ajustate pe baza ritmului mediu al dinamicii sunt similare celor determinate în funcție de indicele mediu al dinamicii.

2.3.3. Prognoza prin extrapolare a evoluției viitoare a PIB

Prognoza evoluției PIB este, de regulă, un demers complex în care multitudinea de factori ce pot influența semnificativ acest indicator este transpusă în modele econometrice sofisticate. Totuși, în practică sunt aplicate și metode de prognoză prin extrapolarea seriilor de timp care, deși nu sunt foarte riguroase, au avantajul simplității. Astfel de prognoze pornesc de la premisa că tendințele din trecut (descrise de sporul mediu, de indicele mediu al dinamicii, de rata de creștere etc.) se vor menține și în viitor.

Pentru extrapolările pe baza sporului mediu valorile prognozate sunt calculate prin formula:

$$y_{N+k}^{pr.\Delta} = y_N + k \times \bar{\Delta} \quad (18)$$

în care:

- $y_{N+k}^{pr.\Delta}$ este valoarea variabilei y , prognozată prin extrapolare pe baza sporului mediu, pentru orizontul de timp $N+k$.

În cazul extrapolărilor pe baza indicelui mediu al dinamicii poate fi aplicată relația:

$$y_{N+k}^{pr.id} = y_N \times (\bar{I}d)^k \quad (19)$$

unde:

- $y_{N+k}^{pr.id}$ este valoarea variabilei y , prognozată prin extrapolare pe baza indicelui mediu al dinamicii, pentru orizontul de timp $N+k$.

2.4. Evoluția PIB din România

Figura nr. 1 prezintă evoluția PIB real (în miliarde dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) între anii 1980 și 2013. În primii ani ai intervalului 1980 – 1989 acest indicator a crescut substanțial trecând apoi, către sfârșitul acestei perioade la o tendință descendentă. Pe ansamblu, PIB real a crescut cu o rată anuală medie de 1.448 % (Tabelul nr. 1). Perioada de tranziție a debutat cu o scădere severă a PIB real, urmată de o redresare viguroasă. În medie, în cursul intervalului 1990 - 2006, PIB real a crescut cu o rată anuală de 1.232%. În anii care au urmat aderării României la Uniunea Europeană a continuat tendința ascendentă a PIB real întreruptă însă, de efectele crizei globale care au cauzat, în anii 2009 și 2010, un declin accentuat al activității economice. Începând cu anul 2011 a fost reluat trendul ascendent al PIB real rezultând, pentru ansamblul perioadei 2007 – 2013, o rată medie anuală de creștere de 0.948%.

În Figura nr. 2 sunt prezentate valorile anuale ale PIB real (dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita în perioada 1980 - 2013. Sensurile evoluției acestui indicator sunt destul de asemănătoare celor ale PIB real. Diferă, însă, ratele medii anuale de creștere. Dacă în cazul PIB real creșterea din perioada 1980 – 1989 le-a devansat pe cele din cursul tranziției și a etapei post-aderare, în cazul PIB real per capita situația s-a inversat, iar creșterea pare să se amplifice după căderea regimului comunist. Totuși, în analiza acestui indicator trebuie luată în considerare și evoluția populației României care a trecut de la o tendință ascendentă între anii 1980 și 1989 la una descendentă în următorii ani (Tabelul nr. 1).

Valorile efective ale PIB real per capita au fost extrapolate pentru a evidenția schimbările tendințelor din cele trei perioade de timp. Astfel, pentru anul 1992, când valoarea efectivă a acestui indicator a reprezentat 3087.52 USD per capita, au fost obținute, prin extrapolări, următoarele valori:

- 4168.85 USD per capita pe baza sporului mediu;
- 4175.82 USD per capita pe baza indicelui mediu al dinamicii (Tabelele nr. 2 și nr. 3).

Pentru anul 2009, când PIB real per capita a reprezentat 5654.66 USD, au fost obținute, prin extrapolări, următoarele valori:

- 5324.74 USD per capita pe baza sporului mediu;
- 5367.85 USD per capita pe baza indicelui mediu al dinamicii (Tabelele nr. 4 și nr. 5).

La nivelul anului 2016, extrapolările indică următoarele valori:

- 5324.74 USD per capita pe baza sporului mediu;
- 5367.85 USD per capita pe baza indicelui mediu al dinamicii (Tabelele nr. 6 și nr. 7).

Evoluția PIB real per angajat, prezentată în Figura nr. 3, a cunoscut tendințe asemănătoare cu cele ale PIB real per capita. Și în acest caz, ar trebui luată în considerare trecerea numărului de angajați de la un trend ascendent, între 1980 și 1989, la unul descendent în perioada 1990 – 2013 (Tabelul nr. 1).

Pentru perioada 2007 – 2013, evoluția PIB real per capita PPS, prezentată în Figura nr. 4, indică o creștere continuă a acestui indicator, ceea ce are semnificația unei reduceri considerabile a decalajului dintre performanțele economiei României și cele ale celorlalți membri ai Uniunii Europene (Tabelul nr. 1).

În Tabelul nr.1 sunt prezentate ratele medii anuale de creștere, pentru intervalele de timp 1990 – 2006 și 2007 – 2013, calculate pentru unele mărimi asociate evoluției PIB: Valoarea brută adăugată reală, Consumul final real și Formarea brută reală a capitalului. Pentru fiecare dintre acest indicator este evidentă o scădere semnificativă a ratei medii de creștere, care poate fi pusă în legătură cu măsurile severe de austeritate (reduceri salariale și diminuarea investițiilor) operate în cea mai acută fază a crizei.

3. Creșterea economică și bunăstarea unei națiuni

În general, guvernării acordă o importanță deosebită creșterii economice, incluzând-o printre obiectivele majore ale politicii macroeconomice. O astfel de atitudine este justificată de impactul hotărâtor al acestui proces asupra unor evoluții care condiționează bunăstarea unei națiuni:

- îmbunătățirea calității vieții;
- eradicarea sărăciei.

3.1. Rolul creșterii economice în îmbunătățirea calității vieții

În literatura socio-economică termenul de calitate a vieții se referă la gradul în care sunt satisfăcute necesitățile și aspirațiile sociale ale membrilor unei comunități. Pentru cuantificarea calității vieții sunt aplicate diverse metode dintre care se detașează, prin frecvența utilizării, cele care apelează la indicele „*Human Development Index*” (HDI). Această mărime, publicată anual de ONU în „*Raportul de Dezvoltare Umană*”, ia în considerare trei variabile:

- speranța de viață;

- educația;
- nivelul de trai.

Creșterea economică poate influența semnificativ fiecare dintre aceste variabile. Intensificarea activității economice conduce, de regulă, la majorarea veniturilor fiscale care pot fi utilizate pentru finanțarea sănătății, educației și a altor servicii sociale furnizate de guvernanți (McGillivray, 1991; Mankiw et al., 1992; Barro, 1997; Blanchard, 2000; Barro & Sala-i-Martin, 2004; Acemoglu & Johnson, 2006; Friedman, 2006; Sacks et al., 2010). În plus, sporirea valorii de piață a bunurilor și serviciilor realizate într-o economie poate ridica semnificativ nivelul de trai al angajaților entităților implicate (Romer, 1986; Dornbusch & Fischer, 1990; Mankiw et al., 1992; Ranis, 2004). Totuși, potențialele efecte benefice ale creșterii economice asupra calității vieții pot fi deturnate de utilizarea ineficientă a veniturilor realizate prin acest proces sau de actele de corupție (Mankiw et al., 1992; Mauro, 1995; Jones, 1998; Shen & Williamson, 2005; Drury et al., 2006; Matti, 2014).

În perioada 2010 – 2013 valoarea indicelui HDI calculat pentru România a crescut continuu (Figura nr. 5). În ce privește speranța de viață, după evoluții oscilante în cursul perioadelor 1980 – 1989 și 1990 – 2006, a cunoscut o tendință pronunțat ascendentă în anii care au urmat aderării la Uniunea Europeană (Figura nr. 6). O evoluție pronunțat ascendentă au înregistrat, în perioada 1995 – 2012, și cheltuielile reale pentru sănătate (dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita Europeană (Figura nr. 7). În plus, Indicele Capitalului Uman pe persoană, o mărime care reflectă eficiența anilor de studii, a crescut semnificativ în perioada 1980 – 2011 (Figura nr. 8).

Impactul major asupra calității vieții plasează creșterea economică printre căile principale de obținere a dezvoltării economice, proces care cuprinde transformările economiei naționale prin care se sporește, în timp, bunăstarea unei țări (Sen, 1983; Lucas, 1988; Mankiw et al., 1992; Witt, 2002; Barro & Sala-i-Martin, 2004; Soubbotina, 2004; Ranis, 2004; Acemoglu, 2007; Todaro & Smith, 2011). Un astfel de demers are însă și unele limite. Forțarea creșterii economice peste potențialul țării poate periclita viabilitatea acestui proces. Exploatarea intensivă a resurselor naturale poate conduce, prin epuizarea acestora, la subminarea posibilităților de creștere economică (Nordhaus, 1993; Sachs & Warner, 1995; Toman, 2003; Barro & Sala-i-Martin, 2004; Ranis, 2004; Hall & Day, 2009; Cavalcanti et al., 2011; Todaro & Smith, 2011). De asemenea, intensificarea activității industriale poate afecta echilibrul ecologic, un element esențial al viabilității dezvoltării economice (Beckerman, 1992; Grossman & Krueger, 1994). În acest sens, în 1987, în cadrul raportului „*Viitorul nostru comun*” al Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare a fost definit conceptul de „*dezvoltare durabilă*” drept o formă de dezvoltare care nu periclitează posibilitatea viitoarelor generații de a-și satisface în viitor nevoile și aspirațiile (Salkin, 2002; Kremer & Miguel, 2004; Acemoglu, 2007; Arrow et al., 2012).

Efectele creșterii economice asupra echilibrului ecologic pot fi cuantificate prin intermediul emisiilor de CO₂ (în kilotone). În România, acest indicator a cunoscut, în perioada 1980 – 1989, o tendință ascendentă urmată, după căderea regimului comunist, de un declin substanțial (Figura nr. 9). Această evoluție poate fi explicată prin alinierea la normele ecologice din cadrul Uniunii Europene și prin unele mutații survenite în cadrul industriei din România (închiderea unor entități poluante).

3.2. Impactul creșterii economice asupra sărăciei

Conceptului de sărăcie i-au fost asociate, în literatura socio-economică, două dimensiuni: absolută și relativă. Dimensiunea absolută a sărăciei abordează acest fenomen din perspectiva veniturilor și averilor necesare indivizilor și familiilor pentru a-și asigura standarde minime specifice unui trai decent (Townsend, 1962; Watts, 1964; Foster, 1998). Pentru evaluarea sărăciei absolute sunt luate în calcul, de regulă, elementele definiției ale unei existențe decente: accesul la hrană, la apă potabilă, educația, sistemul de sănătate etc. (Sen, 1976; Greeley, 1994; Jolliffe, 2001; Alkire & Foster, 2011).

Dimensiunea relativă a sărăciei plasează în contextul social veniturile și averile indivizilor și familiilor (Townsend, 1962; Foster, 1998; Addison et al., 2009). Un venit care într-o țară dezvoltată este considerat insuficient pentru un trai decent poate asigura, într-o țară mai puțin dezvoltată, includerea într-o categorie socială bogată. Importanța studiului sărăciei relative rezidă, în mare măsură, din rolul inegalităților dintre venituri și averi care pot genera tensiuni sociale semnificative (Frieden, 2001; Bourguignon & Morrisson, 2002; Friedman, 2006). Pentru analiza acestei forme de sărăcie sunt utilizate mărimi specifice evaluării distribuțiilor: indicatori de poziție (mediana, quantilele, decilele etc.), indicatori ai dispersiei (abaterea medie pătratică, coeficientul de variație etc.), parametrii curbei Lorenz, coeficientul Gini etc. (Greeley, 1994; Jolliffe, 2001; Alkire & Foster, 2011).

Creșterea economică poate afecta semnificativ cele două forme ale sărăciei. Prin ridicarea nivelului de trai poate fi redusă substanțial sărăcia absolută (Romer, 1986; Mankiw et al., 1992; Duclos & Wodon, 2004; Lopez, 2004; Easterly, 2005). În ce privește sărăcia relativă, impactul creșterii economice se manifestă adeseori diferențiat pe termen scurt și pe termen lung (Kuznets, 1955; Mankiw et al., 1992). Pe termen scurt, remunerarea factorilor ce au contribuit la amplificarea activității economice poate agrava inegalitățile sociale (Forbes, 2000; Gallo, 2002; Heshmati, 2004). De exemplu, în perioadele de expansiune economică salariile din domeniul privat cresc, de regulă, cu un ritm superior celor din domeniul public. Impactul creșterii economice asupra inegalităților dintre venituri și averi depinde în mare măsură de politica de redistribuire aplicată de

guvernanți. Atunci când aceștia optează pentru o redistribuire accentuată, prin cheltuieli sociale semnificative sau prin impozite ridicate asupra veniturilor și averilor mari, se poate obține o atenuare a inegalităților însă cu riscul reducerii imboldului spre muncă (Barro, 1997; Frieden, 2001; Gallo, 2002). Pe termen lung, inegalitățile sociale pot fi atenuate prin impulsul asupra motivării categoriilor sărace (Kuznets, 1955; Barro, 1997; Romer, 1986; Forbes, 2000; Gallo, 2002).

În România, valorile coeficientului Gini, care reflectă măsura în care veniturile sau consumul gospodăriilor diferă de o egalitate perfectă, au cunoscut, în perioada de tranziție, o evoluție oscilantă. În schimb, pentru perioada post – aderare este evident un trend descendent, care sugerează o atenuare a polarizării bogăției (Figura nr. 10).

4. Creșterea economică – obiectiv al politicilor macroeconomice

În acest capitol vom aborda două aspecte care definesc locul creșterii economice printre obiectivele politicilor macroeconomice:

- implicarea principalelor componente ale politicii macroeconomice în obținerea creșterii economice;
- relațiile dintre creșterea economică și celelalte obiective macroeconomice.

4.1. Politici macroeconomice orientate către creșterea economică

Pentru atingerea obiectivului de creștere economică pot fi implicate principalele componente ale politicii macroeconomice:

- politica fiscală;
- politica monetară;
- politicile comerțului exterior (Dornbusch & Fischer, 1990; Barro, 1997; Blanchard, 2000; Osborne, 2003; Easterly, 2005; Aghion & Howitt, 2006; Samuelson & Nordhaus, 2009).

4.1.1. Politici fiscale orientate către creșterea economică

Influența instrumentelor politicii fiscale, impozitele și cheltuielile guvernamentale, asupra creșterii economice poate fi explicată prin intermediul expresiei PIB din perspectiva cheltuielilor (ecuația 2).

Pe lângă impactul nemijlocit asupra componentei cheltuielilor guvernamentale, politica fiscală poate influența semnificativ și celelalte elemente ale PIB (Engen & Skinner, 1992; Easterly & Rebelo, 1993; Clements et al., 2004; Mehrotra & Peltonen, 2005). Consumul și investițiile pot fi stimulate prin scăderea impozitelor (majorându-se astfel veniturile disponibile) sau prin creșterea

cheltuielilor guvernamentale (subvenții, cheltuieli sociale etc.). Exporturile nete (diferența dintre exporturi și importuri pot fi încurajate direct prin intermediul taxelor vamale subvențiilor sau facilităților fiscale speciale (în limitele în care acestea sunt permise de acordurile internaționale) sau prin scăderea generală a impozitelor ori prin finanțarea din fonduri publice a unor acțiuni de promovare și consultare pentru exportatori.

Politica fiscală poate fi utilizată diferențiat în raport cu fazele ciclului economic. În perioadele de recesiune pot fi aplicate politici expansioniste, materializate prin reducerea impozitelor și majorarea cheltuielilor guvernamentale, menite să stimuleze creșterea economică. În schimb, în perioadele de expansiune prea accentuată sunt indicate politici restrictive, care prin majorarea impozitelor și diminuarea cheltuielilor guvernamentale pot combate inflația și preveni supraîncălzirea economiei (Dornbusch & Fischer, 1990; Engen & Skinner, 1992; Barro, 1997; Samuelson & Nordhaus, 2009).

În România, ponderea veniturilor bugetare în PIB a cunoscut, în perioada 2000 – 2003, o tendință pronunțat descendentă, sub impulsul relaxării fiscale (Figura nr. 11). A urmat, în ultimii ani ai tranziției și în primii ani ai perioadei post – aderare, o tendință ascendentă întreruptă în cea mai acută fază a crizei globale de scăderea veniturilor ca efect al diminuării activității economice și de noi măsuri de relaxare fiscală aplicate în anul 2013. Ponderea cheltuielilor guvernamentale în PIB a avut, în perioada 2000 – 2003, o tendință descendentă care a fost urmată de una ascendentă care a durat până în faza cea mai acută a crizei globale când, sub presiunea instituțiilor financiare internaționale, autoritățile române au aplicat măsuri severe de austeritate (Figura nr. 12). Soldul balanței structurale a bugetului (obținut prin ajustări ale veniturilor și cheltuielilor bugetare în raport cu fazele ciclului economic) a cunoscut o evoluție oscilantă în ultimii ani ai tranziției. După atingerea unui nivel amenințător al deficitului bugetar, în anul 2008, guvernării au acționat, sub imboldul instituțiilor financiare internaționale, pentru echilibrarea finanțelor publice (Figura nr. 13). Ponderea datoriilor guvernamentale în PIB a scăzut substanțial în ultimii ani ai tranziției (Figura nr. 14). În cursul celei mai acute faze a crizei globale, împrumuturile substanțiale oferite de instituțiile financiare internaționale au determinat un salt semnificativ al acestui indicator.

4.1.2. Politici monetare orientate către creșterea economică

Acțiunea politicii monetare asupra obiectivelor macroeconomice cuprinde mai multe stadii. Inițial, banca centrală utilizează instrumentele politicii monetare (rezervele minime obligatorii, facilitățile permanente acordate de banca centrală, operațiuni pe piața monetară, intervenții pe piața valutară etc.) pentru a influența variabilele monetare cunoscute sub denumirea de ținte operaționale (rezervele bancare, ratele dobânzilor de pe piața interbancară, cererea și oferta de pe piața

valutară etc.). La rândul lor, țintele operaționale acționează asupra altor variabile monetare cunoscute sub denumirea de ținte intermediare (agregatele monetare, ratele dobânzilor bancare, cursul valutar etc.) a căror evoluție poate influența obiectivele macroeconomice finale (Dornbusch & Fischer, 1990; Mayer et al., 1993; Miller & Van Hoose, 2009; Samuelson & Nordhaus, 2009; Mishkin, 2010).

Variabilele monetare alese drept ținte intermediare pot influența evoluția PIB prin diferite canale. Ecuația de bază a teoriei cantitative a banilor stabilește o relație directă între agregatele monetare și volumul activității economice sub forma:

$$M \times V = P \times Q \quad (20)$$

unde:

- M este masa monetară;
- V este viteza de circulație a banilor;
- P reprezintă nivelul mediu al prețurilor;
- Q este cantitatea de bunuri și servicii tranzacționate în cadrul economiei naționale în perioada analizată (Fisher, 1911; Friedman, 1970).

Produsul dintre nivelul mediu al prețurilor și cantitatea de bunuri și servicii tranzacționate ($P \times Q$) poate fi asimilat valorii nominale a Produsului Intern Brut. Reiese astfel că o sporire a masei monetare va acționa, atunci când viteza de circulație a banilor nu se modifică semnificativ, în sensul creșterii Produsului Intern Brut nominal. În plus, cantitatea de bunuri și servicii tranzacționate în cadrul economiei naționale (Q), care este, de asemenea, stimulată de creșterea masei monetare, poate fi considerată un estimator al Produsului Intern Brut real (Fisher, 1911; Friedman, 1970; Mayer et al., 1993; Miller & Van Hoose, 2009).

Ratele dobânzilor pot influența semnificativ creșterea economică prin intermediul consumului și al investițiilor, ambele încurajate de ieftinirea creditului (Mayer et al., 1993; Miller & Van Hoose, 2009; Mishkin, 2010).

Cursurile valutare influențează semnificativ exporturile nete. Devalorizarea monedei naționale sporește competitivitatea externă, ieftinind exporturile și scumpind importurile (Dornbusch & Fischer, 1990; Mayer et al., 1993; Mishkin, 2010).

La fel ca în cazul politicii fiscale, este indicată utilizarea diferențiată a politicii monetare, în raport cu fazele ciclului economic. Adeseori, în perioadele de recesiune sunt aplicate „*politici ale banilor ieftini*”, care prin sporirea masei monetare și diminuarea ratelor dobânzilor stimulează creșterea economică.

Pentru perioadele de expansiune prea pronunțată sunt recomandate „*politici ale banilor scumpi*” care, restrângând ritmul de creștere a masei monetare și majorând ratele dobânzilor, temperează presiunile inflaționiste și pot împiedica supraîncălzirea economiei (Friedman & Schwartz, 1963; Friedman, 1968; Mayer et al., 1993; Miller & Van Hoose, 2009; Samuelson & Nordhaus, 2009; Mishkin, 2010).

În România, rata de creștere a masei monetare (agregatul M2) a fost caracterizată, în cea mai mare parte a perioadei 1980 – 1989, printr-o relativă stabilitate, explicabilă prin modul de funcționare a sistemului economic din acei ani. În primii ani ai perioadei de tranziție majorările salariale și indisciplina financiară de amploare au condus la emisiuni substanțiale de monedă fără acoperire în evoluția ofertei de bunuri și servicii în economie, care au generat presiuni inflaționiste de amploare. Începând cu anul 1998, Banca Națională a României (BNR) a aplicat măsuri ferme de încetinire a creșterii masei monetare (Figura nr. 15). După evoluții oscilante, ratele dobânzilor bancare pentru depozite și credite au urmat, începând cu ultimii ani ai tranziției, tendințe pronunțat descendente, favorizate de reducerea inflației și de relaxarea relativă a politicii monetare. Totuși, în ciuda diminuării, ratele dobânzilor au rămas la niveluri relativ ridicate. În faza cea mai acută a crizei, sub impulsul măsurilor BNR de contracarare a unor atacuri speculative, ratele dobânzilor bancare au crescut semnificativ, pentru scurte perioade de timp (Figura nr. 16).

4.1.3. Creșterea economică prin politici ale comerțului exterior

Abordările care implică politicile comerțului exterior în susținerea creșterii economice îmbracă diferite forme:

- promovarea exporturilor;
- substituirea importurilor;
- promovarea investițiilor străine directe etc. (Mankiw et al., 1992; Harrison, 1996; Barro, 1997; Blanchard, 2000; Rodriguez & Rodrik, 2001 ; Baron & Kemp, 2004; Aghion & Howitt, 2006; Andersen & Babula, 2008; Carbaugh, 2009; Todaro & Smith, 2011; Krugman et al., 2012; Chen, 2014).

4.1.3.1. Strategii de creștere economică prin promovarea exporturilor

Impactul exporturilor asupra creșterii economice provine nu doar din faptul că acestea reprezintă o componentă a PIB ci și dintr-un efect de antrenare. Impulsionarea exporturilor sporește cererea pentru furnizorii firmelor exportatoare. În plus, exportatorii, în special cei care produc bunuri cu un grad înalt de prelucrare, sunt motivați să își crească eficiența, achiziționând noi tehnologii și îmbunătățindu-și sistemul de management, pentru a pătrunde pe piețele externe (Ahmed & Kwan, 1991; Rahman & Mustafa, 1997; Giles &

Williams, 2000; Lee & Huang, 2002; Barro & Sala-i-Martin, 2004; Bahmani-Oskooee & Oyolola, 2007).

Pentru a promova exporturile, guvernarea pot aplica diferite măsuri:

- acorduri comerciale prin care să fie reduse taxele vamale pentru bunurile exportate;
- facilități fiscale pentru exportatori;
- subvenții și credite preferențiale pentru firmele exportatoare;
- consultanță și promovare gratuită pentru impunerea pe piețele externe;
- menținerea unei monede naționale slabe etc. (Carbaugh, 2009; Krugman et al., 2012).

Unele dintre aceste acțiuni se interferează cu aplicarea politicilor fiscale (facilitățile fiscale și subvențiile) sau monetare (menținerea unei monede naționale slabe). În alegerea instrumentelor de promovare a exporturilor trebuie luate în considerare și eventualele relații concurențiale dintre acestea. Adeseori, un acord comercial care reduce taxele vamale impune, totodată, constrângeri asupra subvențiilor, creditelor preferențiale sau facilităților fiscale pentru exportatori (Giles & Williams, 2000; Carbaugh, 2009; Krugman et al., 2012).

În ultimele decenii, strategiile de creștere economică prin promovarea exporturilor au contribuit la industrializarea și dezvoltarea substanțială a unor țări. Totuși, dependența excesivă de exporturi poate spori vulnerabilitatea în raport cu evoluțiile piețelor externe (Giles & Williams, 2000; Lee & Huang, 2002; Bahmani-Oskooee & Oyolola, 2007; Carbaugh, 2009; Samuelson & Nordhaus, 2009; Krugman et al., 2012).

În România, exporturile reale au crescut substanțial în perioada de tranziție. În perioada post – aderare, în contextul scăderii cererii de pe piețele internaționale, ca urmare a crizei globale, rata de creștere a fost inferioară celei din perioada de tranziție (Tabelul nr. 1).

4.1.3.2. Strategii de creștere economică prin substituirea importurilor

Prin diminuarea importurilor se obține o creștere a exporturilor nete, una dintre componentele Produsului Intern Brut. În plus, poate fi stimulată astfel motivarea unor producători interni de a-și spori competitivitatea pentru a ocupa segmentele de piață eliberate de importuri (Bruton, 1969; Baer, 1972; Bruton, 1989; Irwin, 2002; Rodrigues, 2010).

Pentru a descuraja importurile autoritățile au la dispoziție diferite instrumente:

- taxe vamale ridicate pentru bunurile de import;
- subvenții acordate producători interni din domenii strategice în care se urmărește înlocuirea importurilor;

- menținerea unei monede naționale slabe;
- bariere administrative în calea importurilor (norme ecologice, de siguranță alimentară etc.);
- cote de import pentru anumite bunuri (Carbaugh, 2009; Krugman et al., 2012).

Strategiile de creștere economică prin substituirea importurilor au contribuit la industrializarea accentuată a unor țări. Totuși, în unele cazuri, astfel de strategii s-au soldat cu eșecuri evidente. Politicile protecționiste au condus la contramăsuri care au descurajat exporturile. În plus, subvențiile acordate producătorii interni au redus motivarea acestora de a-și spori eficiența (Bruton, 1969; Baer, 1972; Bruton, 1989; Blanchard, 2000; Irwin, 2002; Carbaugh, 2009; Rodrigues, 2010; Krugman et al., 2012).

În România, în perioada de tranziție importurile reale de bunuri și servicii au crescut substanțial, cu o rată medie anuală care a depășit-o pe cea a exporturilor. În perioada post – aderare, sub impulsul crizei globale care diminuat înclinația spre consum, creșterea importurilor a încetinit drastic, ajungând la o rată medie anuală inferioară celei a exporturilor (Tabelul nr. 1). În fapt, exporturile și importurile reale au cunoscut evoluții relativ asemănătoare, ceea ce indică intercondiționările semnificative dintre cele două variabile (Figura nr. 17). Exporturile nete s-au menținut, în cea mai mare parte a perioadei de tranziție, la niveluri negative, cu o tendință de agravare a deficitului comerțului exterior. În perioada post – aderare, impactul crizei globale a atenuat această tendință (Figura nr. 18).

4.1.3.3. Strategii de creștere economică prin promovarea investițiilor străine directe

Investițiile străine directe facilitează creșterea economică în diferite moduri. Filialele companiilor multinaționale, în special cele rezultate din investiții de tip „*green field*”, impulsionează sporirea valorii de piață a bunurilor și serviciilor din economie atât direct, prin activitatea economică proprie, cât și indirect, prin intermediul cererii către furnizorii locali. Adeseori, în special în cazul țărilor mai puțin dezvoltate, aceste filiale introduc tehnologii de producție și stiluri de management superioare celor ale firmelor locale. Uneori, noile tehnologii de producție și stiluri de management sunt adoptate de firmele locale, obținându-se astfel un efect de antrenare a creșterii eficienței. Filialele companiilor multinaționale, de regulă mai bine pregătite decât firmele locale să concureze pe piețele externe, pot contribui la creșterea exporturilor. În plus, producția acestora poate înlocui, uneori, anumite importuri (Borensztein et al., 1998 ; Markusen & Venables, 1999; Carkovic & Levine, 2002; Alfaro et al., 2010).

Pentru a atrage investițiile străine directe guvernării au la dispoziție diferite mijloace:

- facilități fiscale (atunci când acestea nu sunt îngrădite de acorduri comerciale);
- îmbunătățirea infrastructurii;
- menținerea unui context social-politic stabil;
- flexibilizarea pieței muncii;
- popularizarea avantajelor oferite investitorilor etc. (Haufler & Wooton, 1999; Barros & Cabral, 2000; Blomström, 2002; Carbaugh, 2009; Yelapaala, 2010).

Investițiile străine directe au contribuit, în numeroase țări, la accelerarea creșterii economice. Totuși, astfel de strategii nu aduc întotdeauna rezultatele scontate. Uneori, concurența filialelor companiilor multinaționale pune în dificultate firmele locale. De asemenea, nu întotdeauna investițiile străine directe sporesc exporturile nete. Pentru unele filiale ale companiilor multinaționale valoarea importurilor o poate depăși pe cea a exporturilor (Aitken & Harrison, 1999; Xu, 2000; Glass & Saggi, 2002; Görg, 2003; Ruane & Uğur, 2005; Proenca et al., 2006; Crespo & Fontoura, 2007; Bose, 2012, Krugman et al., 2012; Alfaro & Chen, 2014).

În România, instabilitatea social – politică, atitudinea ambiguă a autorităților și ritmul lent al tranziției au descurajat pentru mult timp investitorii străini. Spre sfârșitul perioadei de tranziție, atunci când se profila aderarea la Uniunea Europeană, ponderea investițiilor străine directe în PIB a crescut substanțial. În perioada post – aderare, în contextul crizei globale, această variabilă a urmat o tendință descendentă (Figura nr. 19).

4.2. Relațiile dintre creșterea economică și celelalte obiective macroeconomice

Este indicat ca în conceperea politicilor de creștere economică să fie luate în considerare relațiile dintre PIB și alte variabile utilizate în cuantificarea obiectivelor macroeconomice:

- șomajul;
- prețurile;
- balanța de plăți.

4.2.1. Relația dintre PIB și șomaj

Legea lui Okun (1962) a propus o relație directă între creșterea economică și ocuparea forței de muncă. Această lege se află în concordanță cu cele mai cunoscute modele ale creșterii economice care au inclus forța de muncă printre factorii relevanți de influență asupra evoluției PIB (Solow, 1956; Swan, 1956;

Solow, 1970; Mankiw et al., 1992; Barro & Sala-i-Martin, 2004; Acemoglu, 2007). Adeseori, în fundamentarea politicilor macroeconomice creșterea economică și ocuparea forței de muncă sunt abordate drept obiective complementare, considerându-se că politicile de stimulare a creșterii PIB contribuie la reducerea șomajului (Dornbusch & Fischer, 1990; Barro, 1997; Blanchard, 2000; Samuelson & Nordhaus, 2009).

Relația directă dintre PIB și ocuparea forței de muncă a fost confirmată de numeroase cercetări empirice. Totuși, nu întotdeauna a putut fi probată o legătură semnificativă între cele două variabile. Uneori, creșterea economică nu implică ocuparea forței de muncă fiind obținută prin intermediul altor factori, de exemplu, prin sporirea productivității muncii (Tatom, 1978; Calmfors & Holmlund, 2000; Lee, 2000; Daly & Hobijn, 2010; Barnes et al., 2012; Castells & Royuela, 2012).

În România, în cursul perioadei de tranziție, rata șomajului a cunoscut o evoluție oscilantă, adeseori insensibilă față de creșterea economică. În faza acută a crizei globale rata șomajului a urmat o tendință pronunțat ascendentă (Figura nr. 20).

4.2.2. Relația dintre PIB și prețuri

Modelul keynesian propune o relație concurențială între obiectivele de creștere economică și de stabilitate a prețurilor, cauzată de raportul dintre cerere și ofertă. O situație în care cererea este mai mare decât oferta stimulează atât creșterea economică cât și inflația. În schimb, atunci când cererea este mai mică decât oferta presiunile inflaționiste se reduc însă este descurajată creșterea economică. Astfel, guvernării au de ales între a tempera inflația și a stimula creșterea economică și, implicit, reducerea șomajului. În general, teoreticienii keynesieni au privit inflația drept un rău mai mic decât șomajul sau recesiunea, optând pentru politicile fiscale de stimulare a creșterii economice (Keynes, 1936; Blanchard, 2000; Samuelson & Nordhaus, 2009).

În opoziție cu teoria keynesiană, monetarismul a explicat inflația prin excesul de bani în raport cu oferta de bunuri și servicii din economie. Inflația este considerată mult mai nocivă decât șomajul. Pe termen lung, un proces inflaționist de amploare va sfârși prin a compromite creșterea economică. Pentru rezolvarea problemei inflației monetariștii recomandă aplicarea unor politici monetare restrictive (Friedman & Schwartz, 1963; Friedman, 1968).

Cercetările empirice au relevat caracterul complex al relației dintre creștere economică și inflație. Unele caracteristici ale economiei naționale precum și contextul economic internațional pot influența semnificativ această relație. În condiții de relativă normalitate premisa modelului keynesian a unui arbitraj între

controlul inflației și stimularea creșterii economice a fost confirmată în numeroase țări. În anumite situații cu caracter extraordinar (șocurile petrolului, tranziția către economia de piață a fostelor țări socialiste etc.) inflația substanțială a coexistat cu stagnarea sau chiar cu declinul PIB. Adeseori guvernării au forțat creșterea economică prin politici fiscale expansioniste sau prin politici monetare ale banilor ieftini. Astfel de abordări au condus, pe termen scurt, la creșteri semnificative ale Produsului Intern Brut însă au cauzat în timp, prin deficitele bugetare substanțiale sau prin excesul de masă monetară, instabilitatea financiar-monetară urmată de declinul economic. În acest context, a fost definit obiectivul de „*creștere economică sănătoasă*”, care să nu pericliteze echilibrul financiar-monetar (Mayer et al., 1993; Motley, 1994; Andres & Hernando, 1997; Blanchard, 2000; Burdekin et al., 2000; Miller & Van Hoose, 2009; Samuelson & Nordhaus, 2009).

În România, în perioada 1980 – 1989, când prețurile erau controlate de stat, fenomenul inflaționist nu a cunoscut o amploare deosebită. În primii ani ai perioadei de tranziție, dezechilibrele structurale au determinat o creștere accentuată a prețurilor, care s-a suprapus peste declinul PIB. De la mijlocul perioadei de tranziție, politica monetară restrictivă împreună cu echilibrarea finanțelor publice au favorizat o dezinflație accentuată (Figura nr. 21).

4.2.3. Relația dintre PIB și balanța de plăți

În general, în elaborarea politicile macroeconomice, obiectivul balanței de plăți este abordat diferențiat pentru cele două componente majore ale acestui indicator:

- contul curent;
- contul de capital.

De regulă, obiectivul asociat contului curent al balanței de plăți se reduce la stimularea exporturilor nete care, cel mai adesea, surclasează net, prin importanță, celelalte elemente ale acestui indicator. Cum exporturile nete reprezintă, la rândul lor, o componentă a PIB, se poate considera că acest obiectiv îndeplinește, practic, un rol auxiliar pe lângă cel al creșterii economice (Dornbusch & Fischer, 1990; Mankiw et al., 1992; Jones, 1998; Blanchard, 2000; Easterly, 2005; Samuelson & Nordhaus, 2009; Krugman et al., 2012).

În România, activitatea economică din ultimul deceniu al regimului comunist a fost marcată de decizia lui Nicolae Ceaușescu de a plăti accelerat întreaga datorie externă. În acest scop, au fost aplicate politici de stimulare a exporturilor, chiar cu prețul lipirii populației de unele bunuri elementare de consum. Au fost, de asemenea, aplicate politici de substituie a importurilor unor bunuri de consum și de capital. Aceste măsuri, care au adus multă impopularitate pentru regimul lui Nicolae Ceaușescu, au determinat, totuși, trecerea de la deficite la excedente ale contului curent. În perioada de tranziție, creșterea importurilor cu o rată medie

superioară celei a exporturilor a cauzat revenirea la solduri deficitare ale contului curent. În faza acută a crizei, schimbările din evoluțiile exporturilor nete au determinat reducerea deficitelor contului curent (Figura nr. 22).

Din perspectiva contului de capital, este relevantă, îndeosebi, relația dintre creșterea economică și împrumuturile externe. Pe termen scurt, acestea pot impulsiona semnificativ activitatea economică. Totuși, pe termen lung, o îndatorare care excede cu mult potențialul țării de rambursare a împrumuturilor cauzează, adeseori, subminarea echilibrului financiar – monetar conducând, în final, la încetinirea creșterii economice (Pattillo et al., 2004; Cordella et al., 2005; Kumar & Woo, 2010; Reinhart & Rogoff, 2010; Panizza & Presbitero, 2012; Pescatori et al., 2014).

Eforturile dramatice ale regimului comunist din România de reducere a datoriei externe au condus la o tendință pronunțat descendentă a acestui indicator în perioada 1980 – 1989. În cea mai mare parte a perioadei de tranziție, datoria externă a crescut semnificativ însă cu un ritm mai redus față de cele ale altor foste state socialiste, care se bucurau de o credibilitate mai mare în fața potențialilor creditori. Către sfârșitul tranziției, plusul de credibilitate a favorizat o creștere substanțială a datoriei externe a României. Împrumuturile masive primite, în faza acută a crizei globale, de la instituțiile financiare internaționale, au ridicat substanțial nivelul datoriei externe (Figura nr. 22).

5. Concluzii

În această lucrare a fost abordat procesul de creștere a economiei României în cursul a trei perioade: ultimul deceniu al regimului comunist, tranziția la economia de piață și cei șapte ani care au trecut de la aderarea la Uniunea Europeană. Particularitățile fiecărei perioade și-au lăsat amprenta asupra creșterii economice.

În timpul regimului comunist, controlul prețurilor de către stat și eforturile autorităților de a asigura ocuparea deplină a forței de muncă au distorsionat relațiile dintre creșterea economică, inflație și șomaj. În plus, a fost perpetuată, astfel, ineficiența unor sectoare industriale. Intervalul 1980 – 1989 a fost marcat de eforturile de rambursare accelerată a datoriei externe. În acele timpuri, România a constituit un caz singular printre țările în curs de dezvoltare afectate de criza datoriilor, cele mai multe dintre acestea recurgând la moratorii sau la acorduri cu instituțiile financiare internaționale. Forțarea exporturilor și reducerea drastică a importurilor au favorizat, într-o anumită măsură, creșterea economică însă cu prețul diminuării nivelului de trai al populației și al întâzierii tehnologice.

Perioada de tranziție a fost marcată de slăbiciunea instituțiilor de stat, de corupție, precum și de instabilitatea socială, politică și legislativă care au afectat echilibrul macroeconomic. Faptul că, la începutul acestei perioade, depresiunea economică a fost acompaniată de o inflație galopantă reprezintă un simptom al instabilității macroeconomice accentuate din acei ani. Politicile fiscale și monetare de stabilizare macroeconomică au condus, în final, la temperarea inflației și la stoparea declinului economiei naționale. Către sfârșitul tranziției, influxurile semnificative de investiții străine directe au contribuit semnificativ la revigorarea economiei.

Aderarea la Uniunea Europeană a adus noi provocări pentru economia României: oportunitățile oferite firmelor românești de a pătrunde pe piața unică europeană au fost însoțite de amenințările amplificării concurenței pe piața internă. În primii ani care au urmat aderării, exporturile nete au scăzut semnificativ, ceea ce poate fi considerat drept un indiciu al competitivității reduse în raport cu partenerii europeni. Criza globală a inversat această tendință, conducând la diminuarea deficitelor de cont curent. În fapt, această criză a constituit o oportunitate pentru unele produse românești în condițiile în care, în timpul recesiunii sunt preferate produsele ieftine. Creșterea economică din perioada post – aderare a fost însoțită de escaladarea datoriei externe, ceea ce poate afecta perspectivele acestui proces. Există pericolul intrării într-un cerc vicios al datoriilor care va amplifica dependența României de potențialii creditori.

În actualul context, posibilitățile autorităților românești de intervenție în vederea stimulării creșterii economice sunt relativ limitate. Măsurile fiscale și monetare trebuie circumscrise acordurilor cu instituțiile financiare internaționale. În plus, prin aderarea la Uniunea Europeană, multe dintre instrumentele clasice ale politicilor de comerț exterior (taxele vamale, subvențiile pentru exportatori etc.) au devenit inutilizabile. În aceste circumstanțe, cea mai eficace modalitate de stimulare a creșterii economice pare să fie promovarea investițiilor străine directe.

Studiul asupra creșterii economiei românești poate fi aprofundat prin abordarea altor factori de influență.

6. Anexe

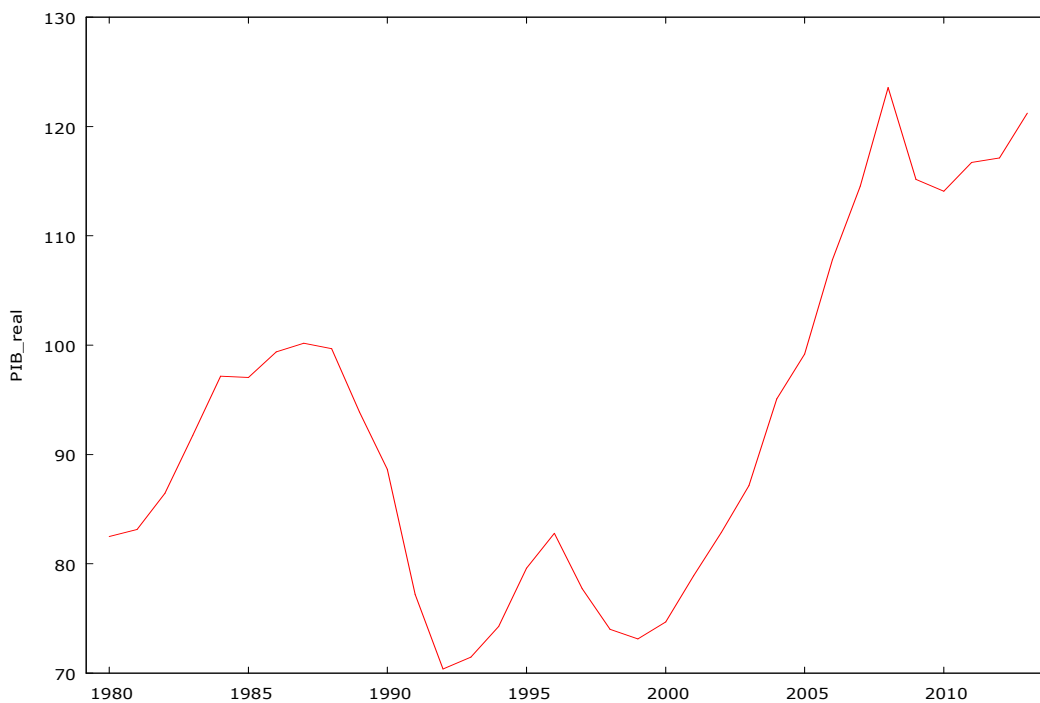

Figura nr. 1. Evoluția PIB real (în miliarde dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) între 1980 și 2013
Sursa datelor: Banca Mondială

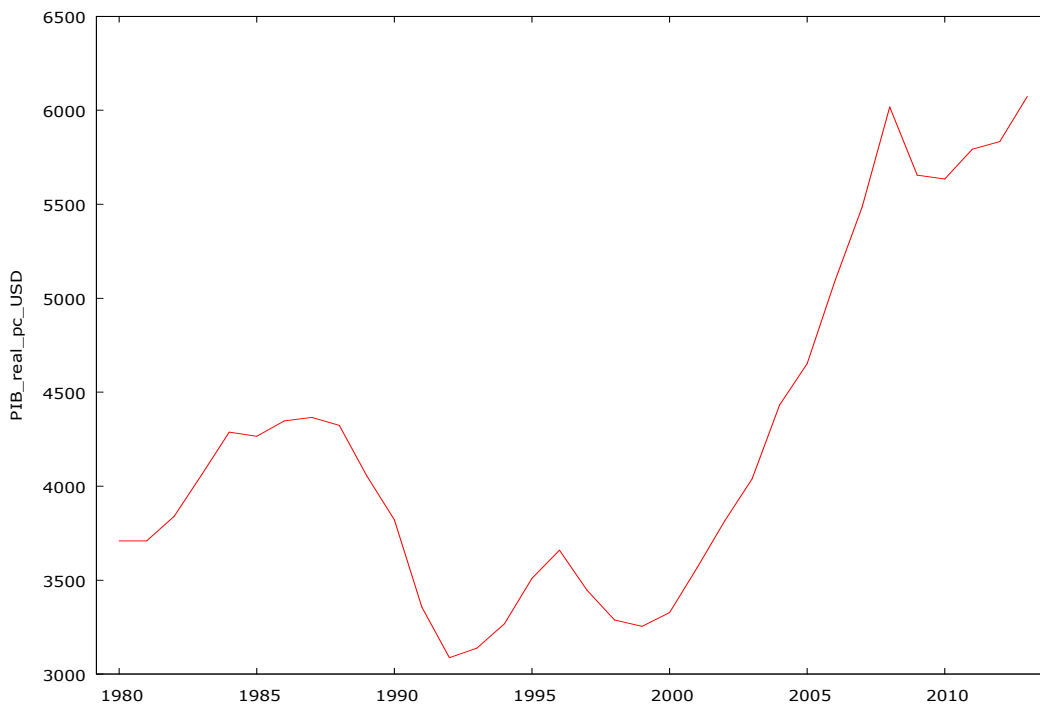

Figura nr. 2. Evoluția PIB real (dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita între 1980 și 2013
Sursa datelor: Banca Mondială

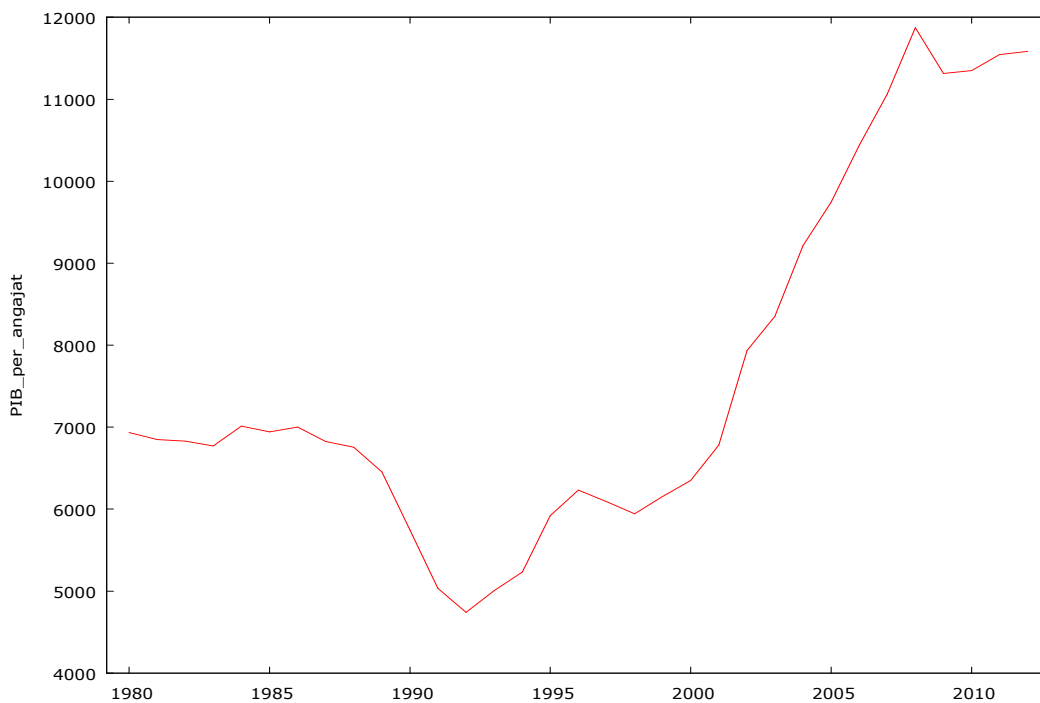

Figura nr. 3. Evoluția PIB real (dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per angajat între 1980 și 2013
Sursa datelor: Banca Mondială

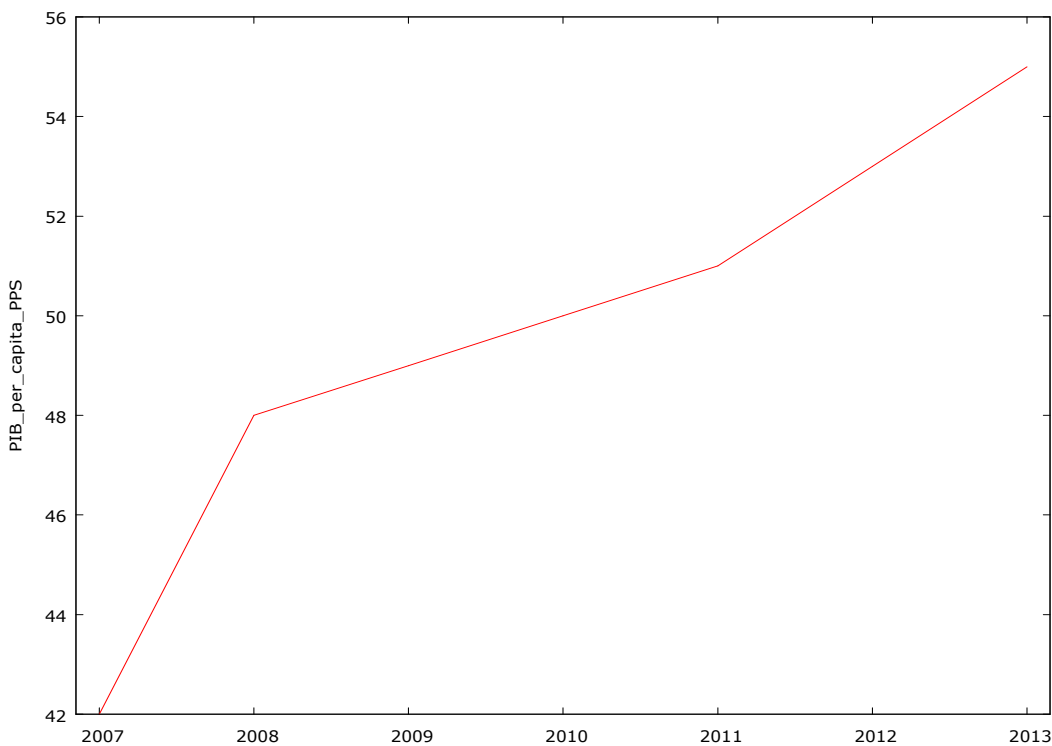

Figura nr.4. Evoluția PIB real per capita PPS între 2007 și 2013
Sursa datelor: Eurostat

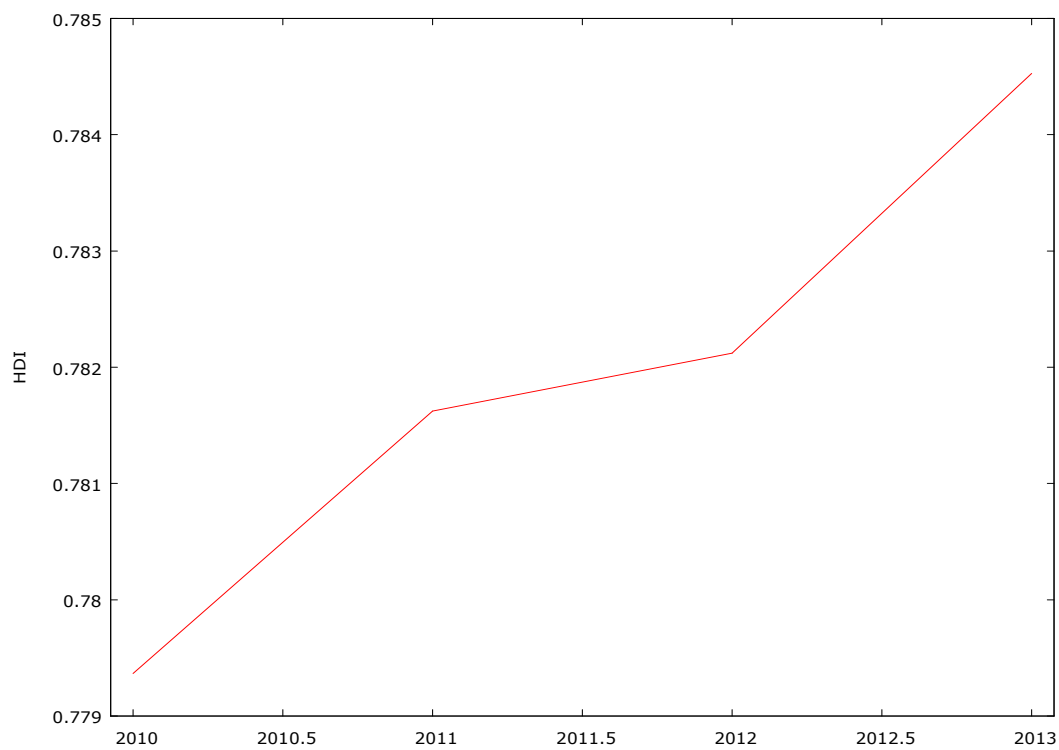

Figura nr. 5. Evoluția indicelui Human Development Index (HDI) în perioada 2010 - 2013
Sursa datelor: ONU

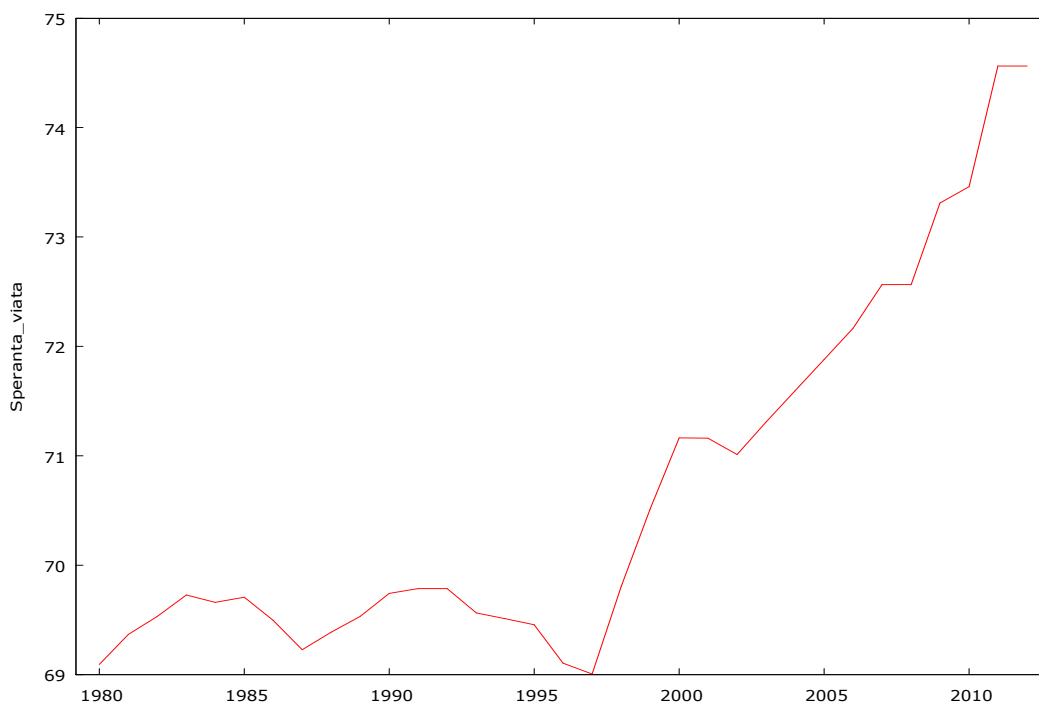

Figura nr. 6. Evoluția speranței de viață (în ani) între 1980 și 2013
Sursa datelor: Banca Mondială

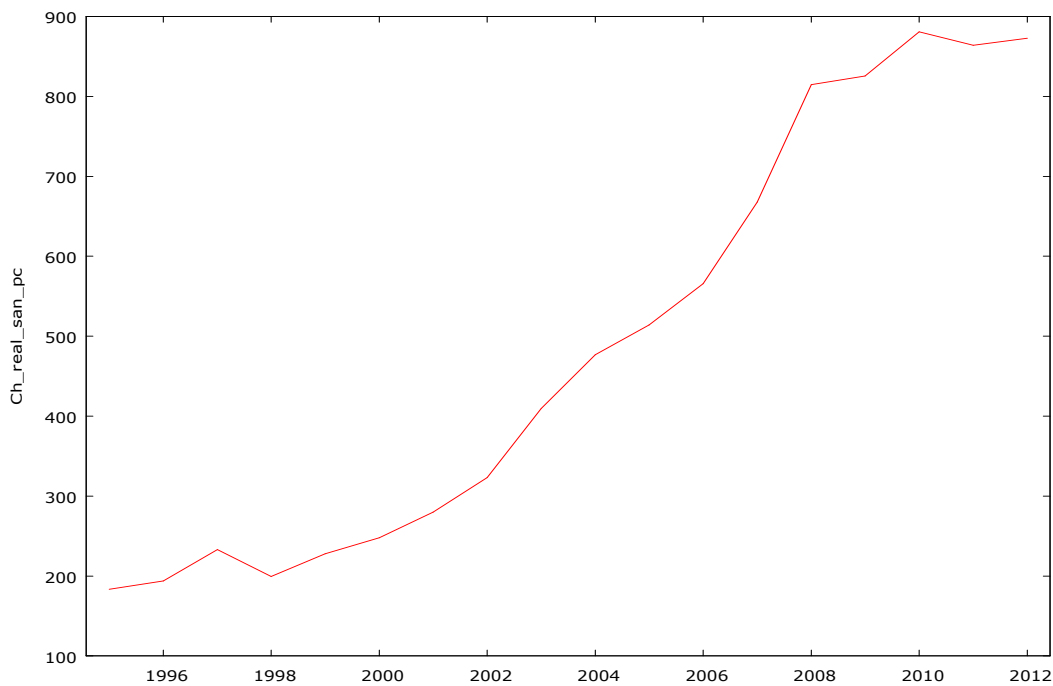

Figura nr. 7. Evoluția cheltuielilor reale pentru sănătate (dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita între 1995 și 2012
Sursa datelor: Banca Mondială

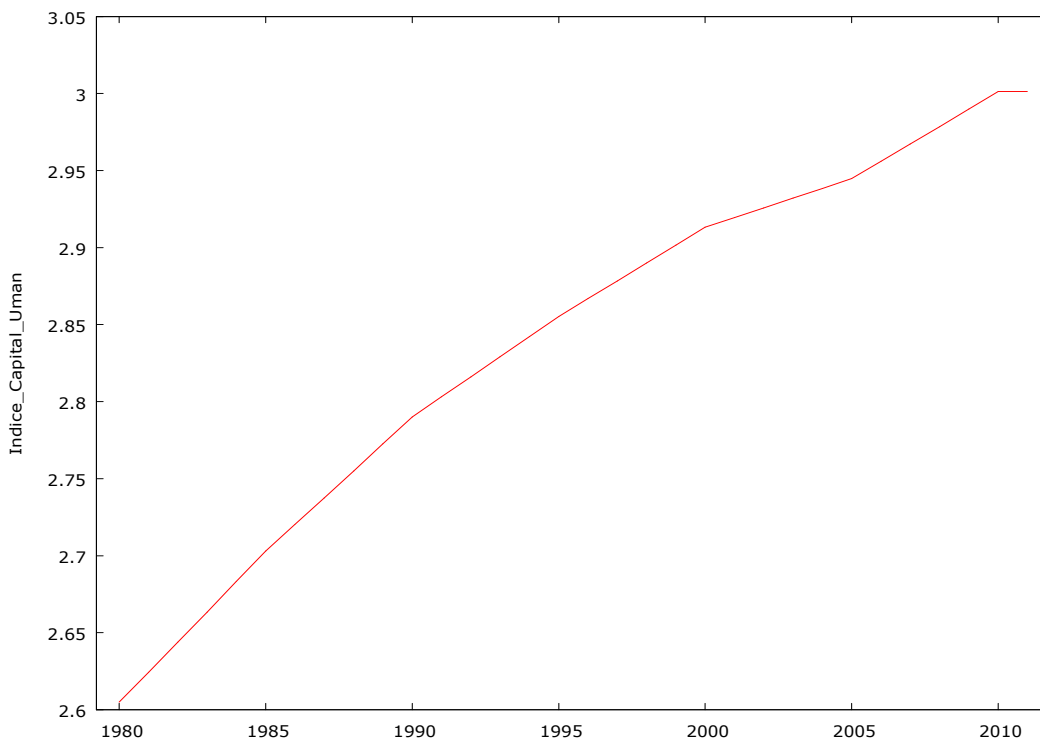

Figura nr. 8. Evoluția Indicelui Capitalului Uman pe persoană între 1980 și 2011
Sursa datelor: Penn World Table

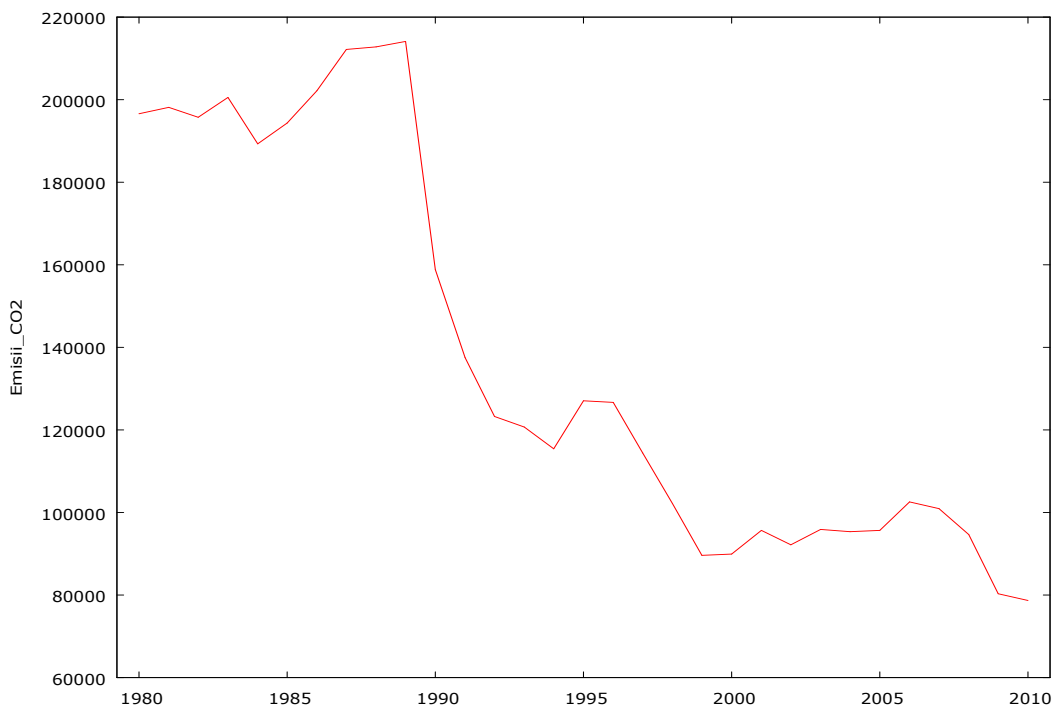

Figura nr. 9. Evoluția Emisiilor de CO2 (în kilotone) între 1980 și 2010
Sursa datelor: Banca Mondială

Figura nr. 10. Evoluția coeficientului Gini între 2001 și 2012
Sursa datelor: Banca Mondială

Figura nr. 11. Evoluția ponderii veniturilor bugetare în PIB între 2000 și 2013
Sursa datelor: Fondul Monetar Internațional

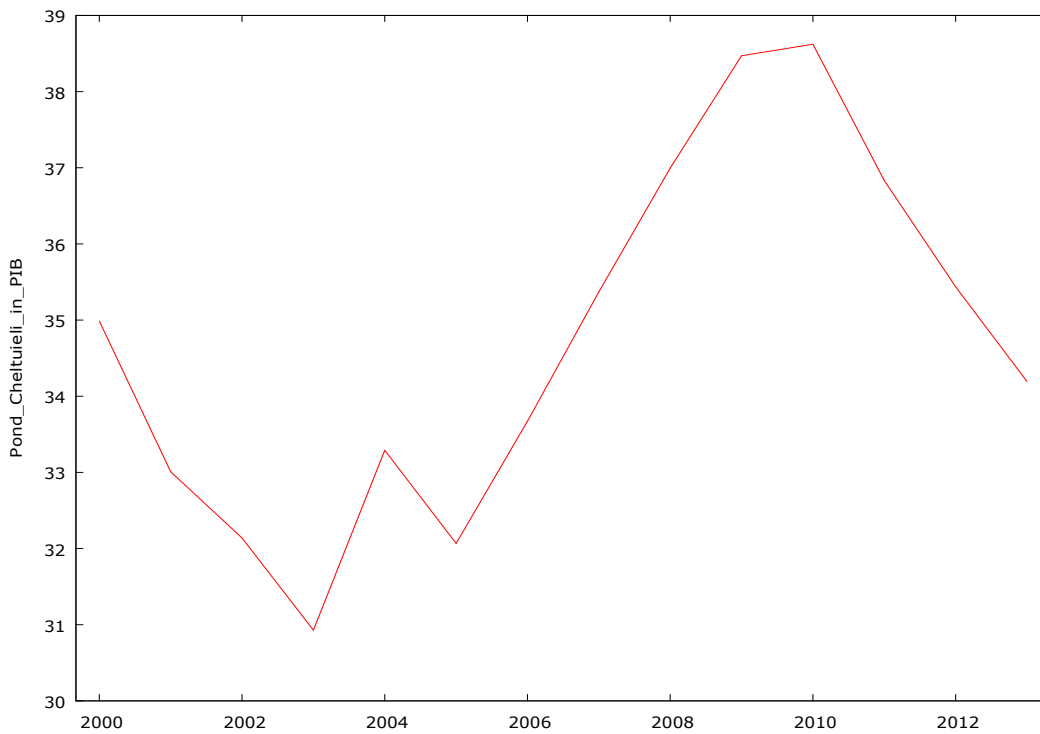

Figura nr. 12. Evoluția ponderii cheltuielilor guvernamentale în PIB între 2000 și 2013
Sursa datelor: Fondul Monetar Internațional

Figura nr. 13. Evoluția balanței structurale a bugetului între 2004 și 2013
Sursa datelor: Fondul Monetar Internațional

Figura nr. 14. Evoluția ponderii datoriilor guvernamentale în PIB
 între 2000 și 2013
Sursa datelor: Fondul Monetar Internațional

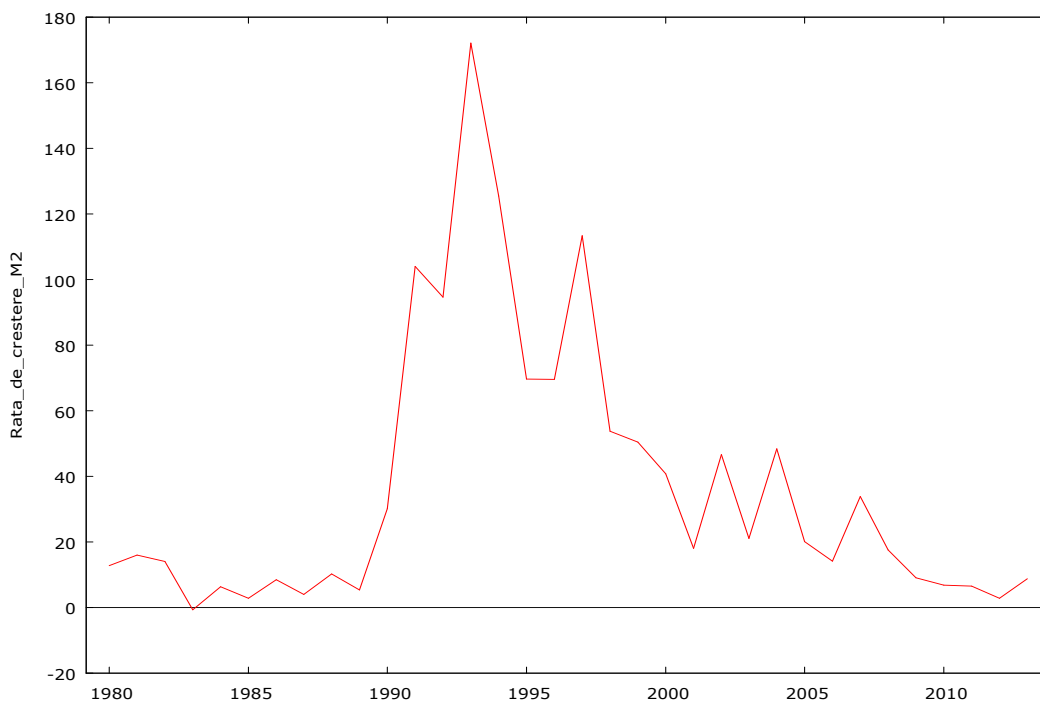

Figura nr.15. Rate de creștere a masei monetare (agregatul M2) între 1980 și 2013
Sursa datelor: Banca Mondială

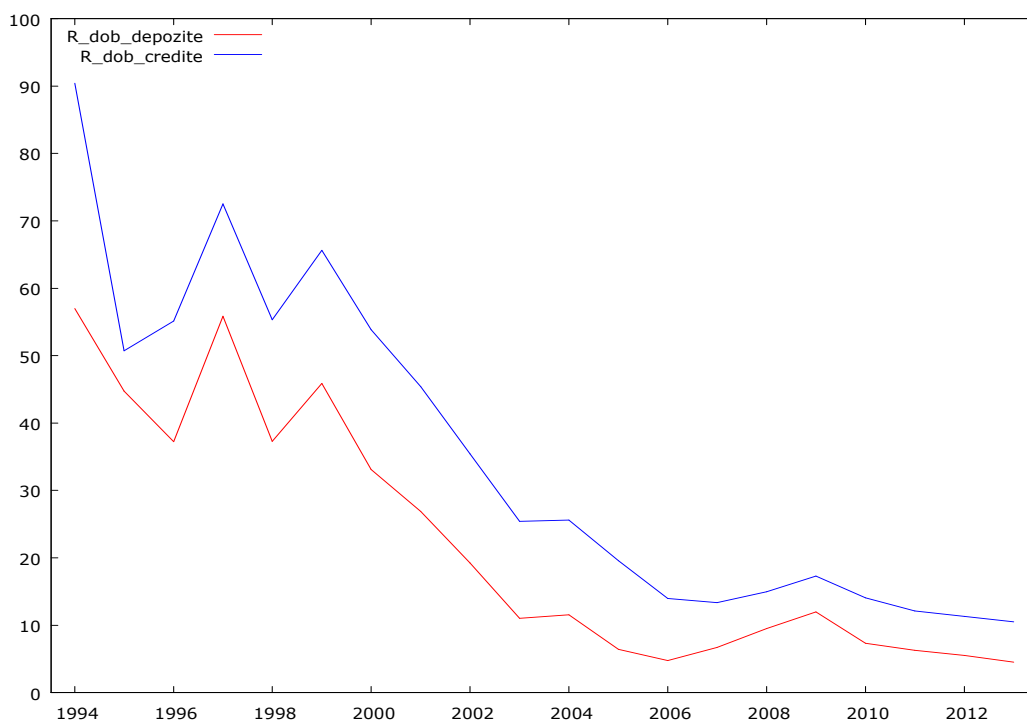

Figura nr. 16. Evoluția ratelor dobânzilor bancare pentru depozite și credite în perioada 1994 - 2012
Sursa datelor: Banca Mondială

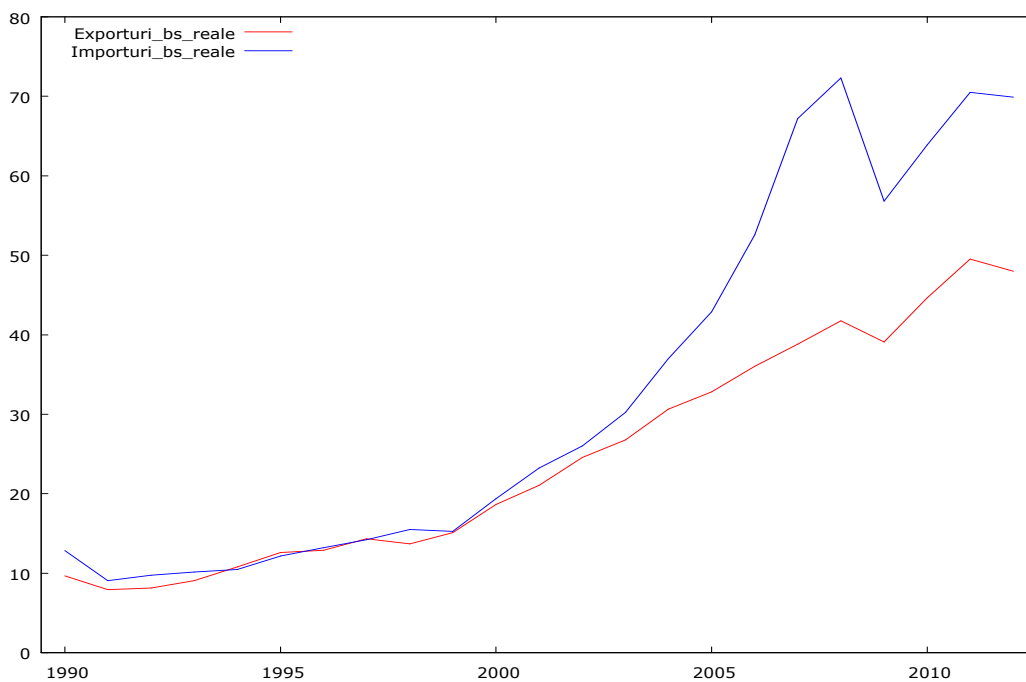

Figura nr. 17. Evoluția exporturilor și importurilor reale (în miliarde dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) de bunuri și servicii între 1990 și 2013

Sursa datelor: Banca Mondială

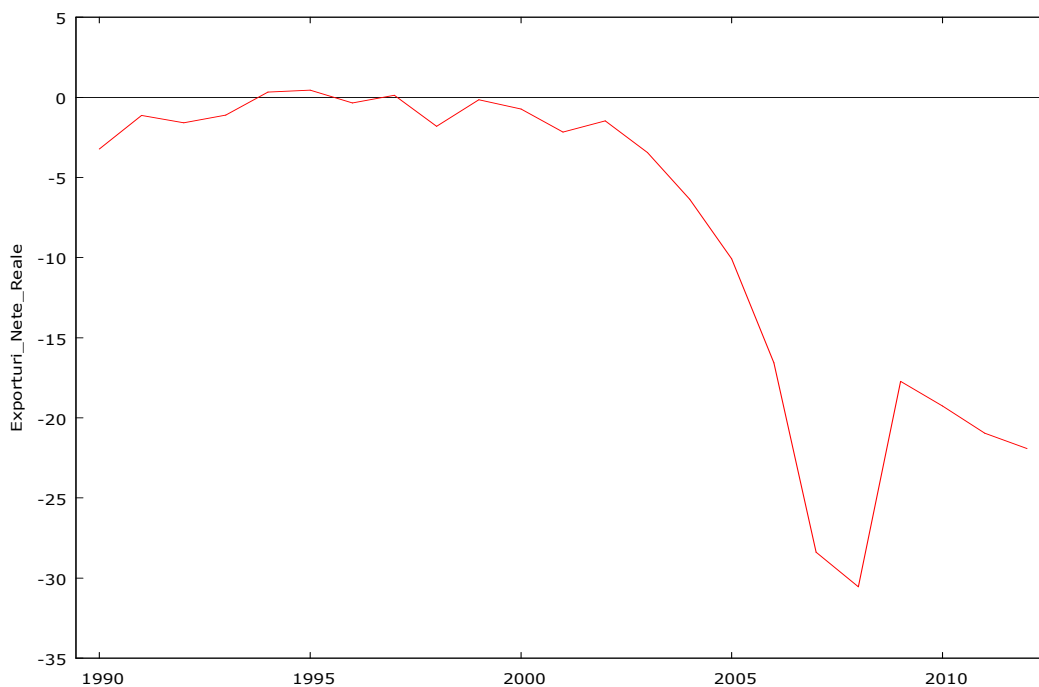

Figura nr.18. Evoluția exporturilor nete reale (în miliarde dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) între 1990 și 2013

Sursa datelor primare: Banca Mondială

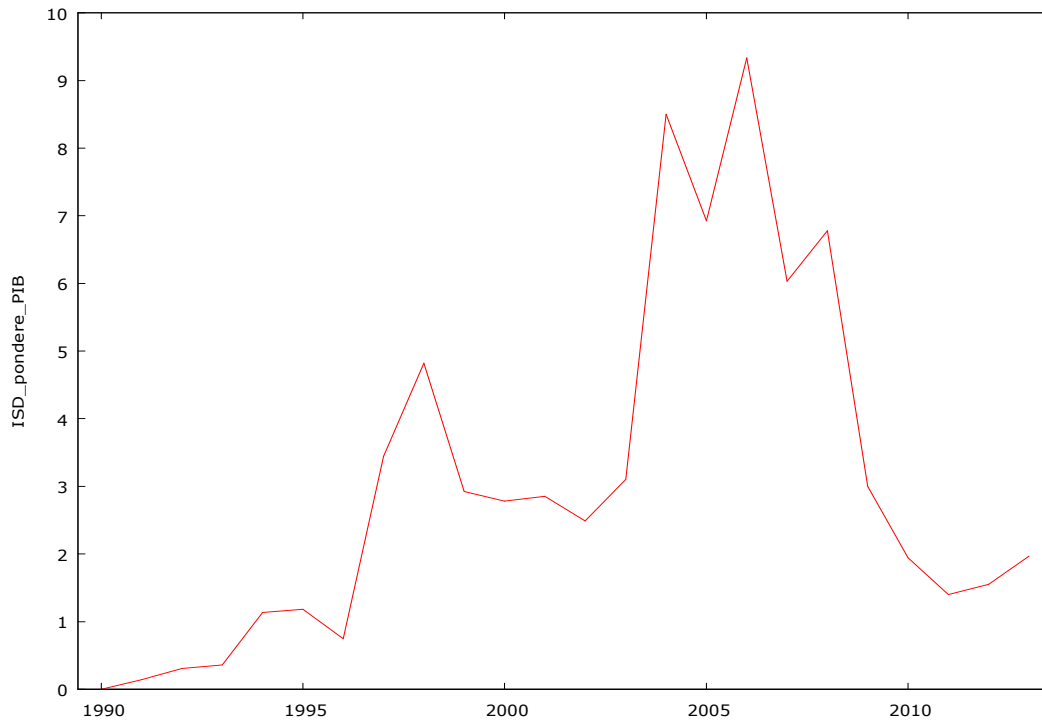

Figura nr.19. Ponderile investițiilor străine directe în PIB între 1990 și 2013
Sursa datelor: Banca Mondială

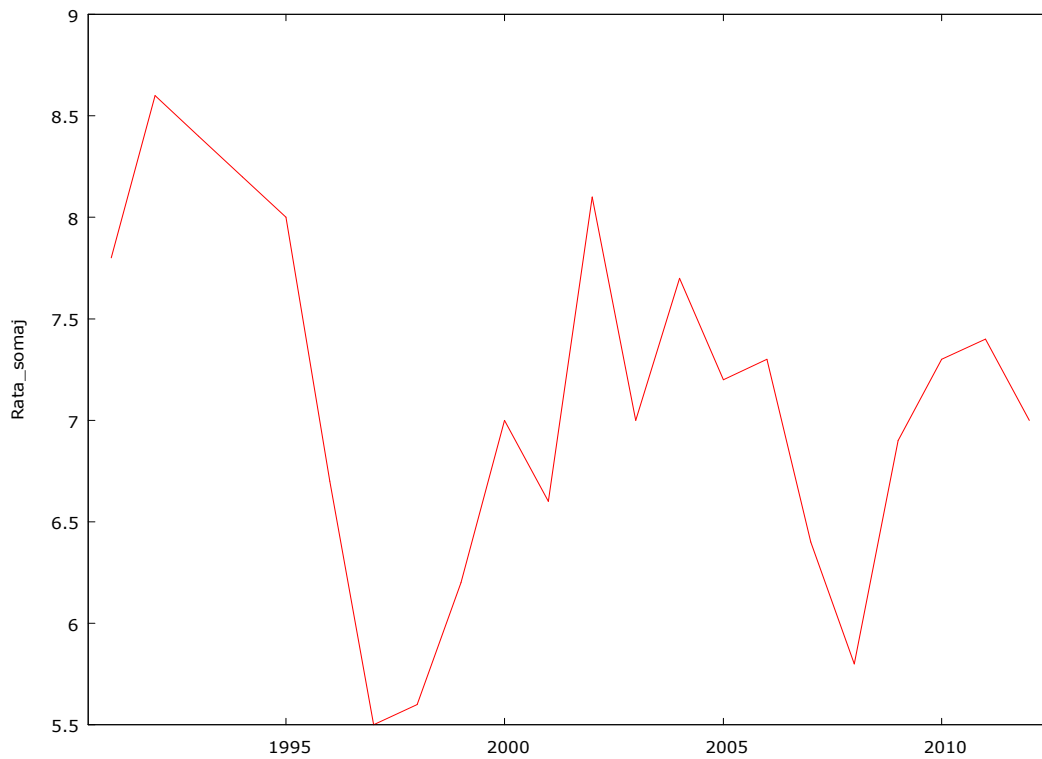

Figura nr. 20. Evoluția ratei șomajului între 1991 și 2012
Sursa datelor: Banca Mondială

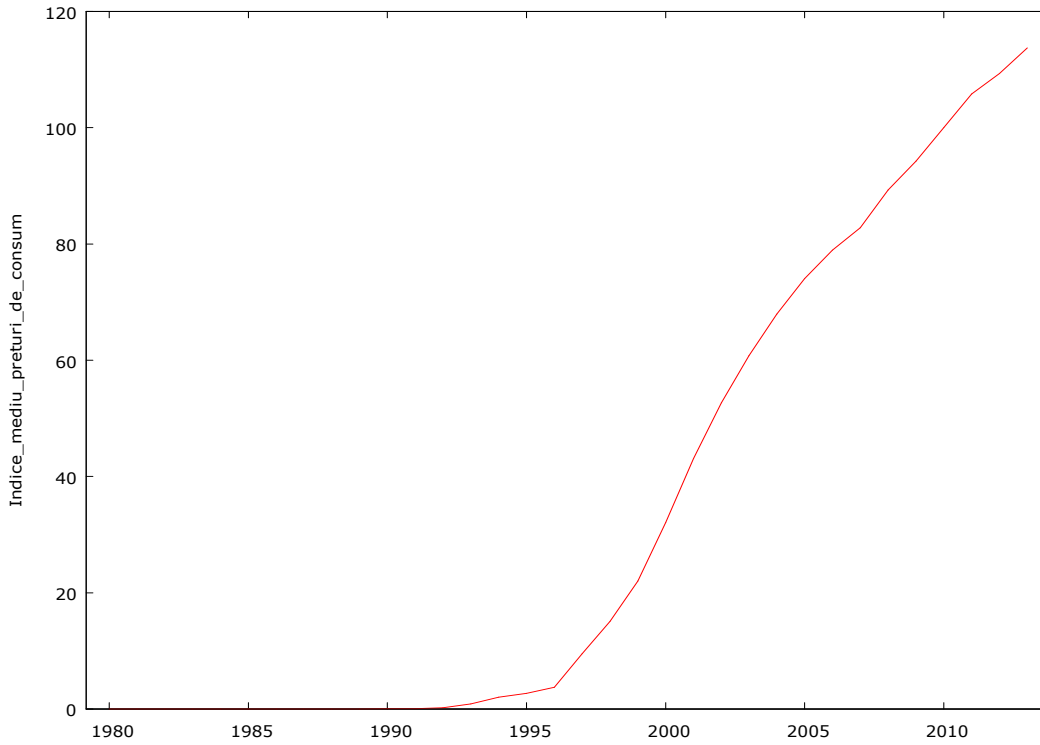

Figura nr. 21. Evoluția Indicelui Prețurilor de Consum (nivel mediu) între 1980 și 2013

Sursa datelor: Banca Mondială

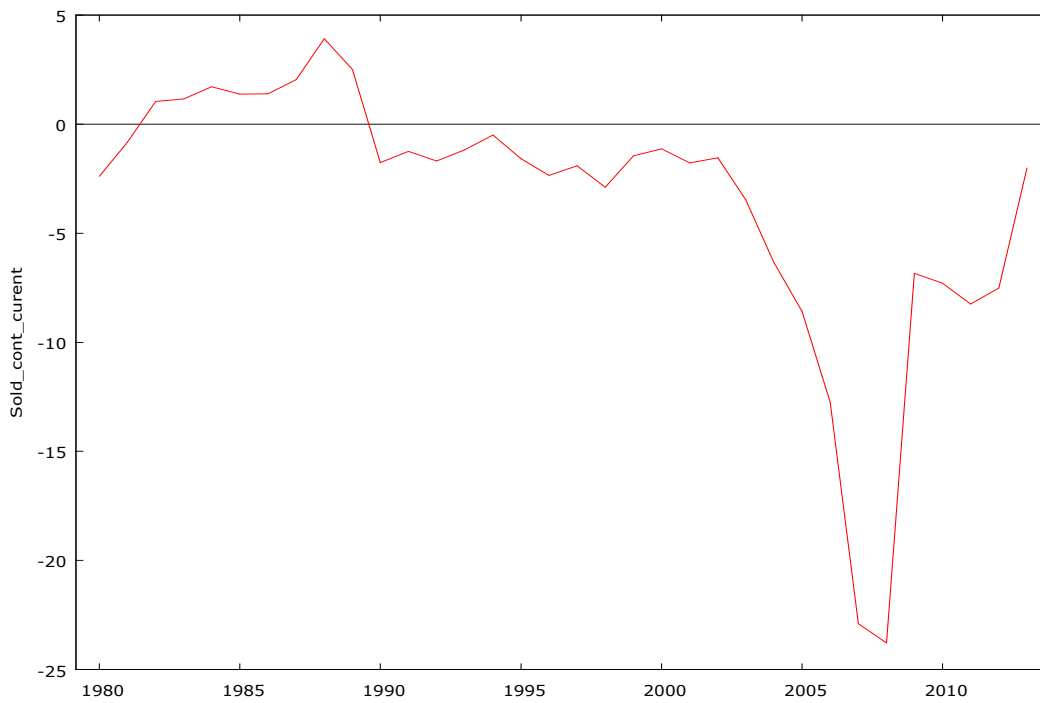

Figura nr. 22. Evoluția soldului contului curent al balanței de plăți (în miliarde dolari SUA exprimați în raport cu prețurile curente) în perioada 1980 – 2013

Sursa datelor: Fondul Monetar Internațional

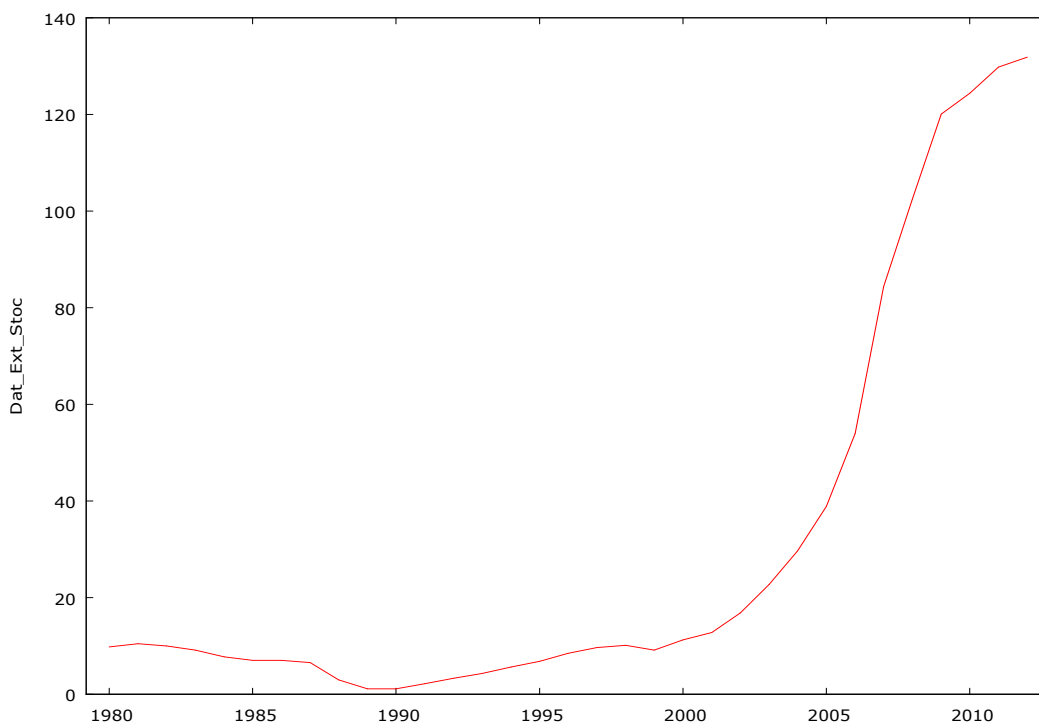

Figura nr. 23. Evoluția datoriei externe (în miliarde dolari SUA exprimați în raport cu prețurile curente) între 1980 și 2013

Sursa datelor: Banca Mondială

Tabelul nr. 1. Rate anuale medii de creștere ale unor indicatori socio-economici

Nr. crt.	Indicator	Sursa datelor primare	Rate anuale medii de creștere		
			1980-1989	1990 - 2006	2007 - 2013
1	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005)	Banca Mondială	1.448	1.232	0.948
2	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita	Banca Mondială	0.992	1.806	1.708
3	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per angajat	Banca Mondială	-0.792	3.806	0.773*
4	PIB per capita PPS	Eurostat	4.597
5	Valoarea brută adăugată reală (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005)	Banca Mondială	...	1.183	0.282*

6	Consumul final real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005)	Banca Mondială	...	3.213	0.114*
7	Formarea brută reală a capitalului (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005)	Banca Mondială	...	2.409	-2.462*
8	Cheltuieli brute reale (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005)	Banca Mondială	...	1.912	-0.461
9	Populația	FMI	0.451	-0.564	-0.748
10	Număr de angajați	Penn World Table	0.742	-2.707	-0.509
11	Speranța de viață (ani)	Banca Mondială	0.071	0.214	0.454
12	Emisii CO2 (kilotone)	Banca Mondială	0.953	-2.696	-4.057**
13	Exporturi reale (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005)	Banca Mondială	...	8.583	3.607*
14	Importuri reale (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005)	Banca Mondială	...	9.197	0.661*

Note: ...- lipsa datelor;
 * - pentru perioada 2007-2012;
 ** - pentru perioada 2007-2010.

Tabelul nr. 2. Ajustarea și extrapolarea PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita din perioada 1980 – 1992 pe baza sporului mediu

- dolari SUA 2005-

An	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita	Sporuri cu baza in lanț	Sporuri cu baza fixă	Valori ale PIB real per capita ajustate (extrapolate) pe baza sporului mediu
1980	3709.21	x	x	3709.21
1981	3708.85	-0.36	-0.36	3747.51

1982	3840.05	131.20	130.84	3785.82
1983	4061.06	221.00	351.85	3824.12
1984	4287.91	226.86	578.70	3862.42
1985	4264.93	-22.98	555.72	3900.73
1986	4347.48	82.55	638.27	3939.03
1987	4365.08	17.60	655.87	3977.33
1988	4322.90	-42.18	613.69	4015.63
1989	4053.94	-268.96	344.73	4053.94
1990	x	x	x	4092.24*
1991	x	x	x	4130.54*
1992	x	x	x	4168.85*

Notă: * - Valori extrapolate.

Sursa datelor primare: Banca Mondială

Tabelul nr. 3. Ajustarea și extrapolarea PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita din perioada 1980 – 1992 pe baza indicelui mediu al dinamicii

An	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita [dolari SUA 2005]	Indici ai dinamicii cu baza in lanț	Indici ai dinamicii cu baza fixă	Valori ale PIB real per capita ajustate (extrapolate) pe baza indicelui mediu al dinamicii [dolari SUA 2005]
1980	3709.21	x	x	3709.21
1981	3708.85	0.9999	0.9999	3746.02
1982	3840.05	1.0354	1.0353	3783.19
1983	4061.06	1.0576	1.0949	3820.73
1984	4287.91	1.0559	1.1560	3858.65
1985	4264.93	0.9946	1.1498	3896.94
1986	4347.48	1.0194	1.1721	3935.61
1987	4365.08	1.0040	1.1768	3974.66
1988	4322.90	0.9903	1.1655	4014.10
1989	4053.94	0.9378	1.0929	4053.94
1990	x	x	x	4094.17*
1991	x	x	x	4134.79*
1992	x	x	x	4175.82*

Notă: * - Valori extrapolate.

Sursa datelor primare: Banca Mondială

Tabelul nr. 4. Ajustarea și extrapolarea PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita din perioada 1990 – 2009 pe baza sporului mediu

- dolari SUA 2005-

An	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita	Sporuri cu baza în lanț	Sporuri cu baza fixă	Valori ale PIB real per capita ajustate (extrapolate) pe baza sporului mediu
1990	3820.26	x	x	3820.26
1991	3356.48	-463.78	-463.78	3899.44
1992	3087.52	-268.96	-732.74	3978.62
1993	3138.45	50.93	-681.81	4057.81
1994	3267.80	129.35	-552.46	4136.99
1995	3508.86	241.06	-311.39	4216.17
1996	3660.06	151.20	-160.20	4295.36
1997	3446.60	-213.46	-373.65	4374.54
1998	3288.34	-158.26	-531.91	4453.73
1999	3253.99	-34.36	-566.27	4532.91
2000	3326.62	72.64	-493.63	4612.09
2001	3564.98	238.35	-255.28	4691.28
2002	3813.59	248.61	-6.67	4770.46
2003	4039.18	225.59	218.92	4849.64
2004	4432.94	393.76	612.68	4928.83
2005	4651.69	218.75	831.44	5008.01
2006	5087.19	435.50	1266.94	5087.19
2007	x	x	x	5166.38*
2008	x	x	x	5245.56*
2009	x	x	x	5324.74*

Notă: * - Valori extrapolate.

Sursa datelor primare: Banca Mondială

Tabelul nr. 5. Ajustarea și extrapolarea PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita din perioada 1990 – 2009 pe baza indicelui mediu al dinamicii

An	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din	Indici ai dinamicii cu baza în lanț	Indici ai dinamicii cu baza fixa	Valori ale PIB real per capita ajustate (extrapolate) pe baza indicelui mediu
----	---	-------------------------------------	----------------------------------	---

	anul 2005) per capita [dolari SUA 2005]			al dinamicii [dolari SUA 2005]
1990	3820.26	x	x	3820.26
1991	3356.48	0.878599	0.878599	3889.26
1992	3087.52	0.919869	0.808196	3959.50
1993	3138.45	1.016496	0.821528	4031.02
1994	3267.80	1.041215	0.855387	4103.83
1995	3508.86	1.073769	0.918488	4177.95
1996	3660.06	1.04309	0.958066	4253.41
1997	3446.60	0.941679	0.902191	4330.23
1998	3288.34	0.954082	0.860764	4408.45
1999	3253.99	0.989552	0.851771	4488.07
2000	3326.62	1.022322	0.870785	4569.13
2001	3564.98	1.07165	0.933176	4651.66
2002	3813.59	1.069738	0.998254	4735.67
2003	4039.18	1.059155	1.057305	4821.21
2004	4432.94	1.097485	1.160377	4908.29
2005	4651.69	1.049347	1.217638	4996.94
2006	5087.19	1.093622	1.331636	5087.19
2007	x	x	x	5179.08*
2008	x	x	x	5272.62*
2009	x	x	x	5367.85*

Notă: * - Valori extrapolate.

Sursa datelor primare: Banca Mondială

Tabelul nr. 6. Ajustarea și extrapolarea PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita din perioada 2007 – 2016 pe baza sporului mediu

- dolari SUA 2005 -

An	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita	Sporuri cu baza in lanț	Sporuri cu baza fixă	Valori ale PIB real per capita ajustate (extrapolate) pe baza sporului mediu
2007	5486.08	x	x	5486.08
2008	6016.82	530.73	530.73	5583.88
2009	5654.66	-362.16	168.58	5681.67
2010	5634.89	-19.76	148.81	5779.46

2011	5793.43	158.53	307.34	5877.26
2012	5834.42	40.99	348.33	5975.05
2013	6072.84	238.42	586.76	6072.84
2014	x	x	x	6170.64*
2015	x	x	x	6268.43*
2016	x	x	x	6366.22*

Notă: * - Valori extrapolate.

Sursa datelor primare: Banca Mondială

Tabelul nr. 7. Ajustarea și extrapolarea PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita din perioada 2007 – 2016 pe baza indicelui mediu al dinamicii

An	PIB real (în dolari SUA la nivelul puterii de cumpărare din anul 2005) per capita [dolari SUA 2005]	Indici ai dinamicii cu baza in lanț	Indici ai dinamicii cu baza fixa	Valori ale PIB real per capita ajustate (extrapolate) pe baza indicelui mediu al dinamicii [dolari SUA 2005]
2007	5486.08	x	x	5486.08
2008	6016.82	1.096742	1.096742	5579.78
2009	5654.66	0.939809	1.030728	5675.08
2010	5634.89	0.996505	1.027125	5772.01
2011	5793.43	1.028134	1.056022	5870.60
2012	5834.42	1.007076	1.063494	5970.86
2013	6072.84	1.040865	1.106954	6072.84
2014	x	x	x	6176.56*
2015	x	x	x	6282.06*
2016	x	x	x	6389.35*

Notă: * - Valori extrapolate.

Sursa datelor primare: Banca Mondială

7. Referințe

Acemoglu, D., & Johnson, S. (2006) Disease and development: the effect of life expectancy on economic growth, NBER Working Paper No. 12269 (<http://www.nber.org/papers/w12269.pdf>)

Acemoglu, D. (2007) Introduction to modern economic growth. Massachusetts Institute of Technology (<http://www.ppge.ufrgs.br/giacomo/arquivos/econo02237/acemoglu-2007.pdf>)

- Addison, T., Hulme, D., & Kanbur, R. (2009) Poverty dynamics. *Poverty Dynamics Interdisciplinary Perspectives*, pp. 3-28
(<http://www.arts.cornell.edu/poverty/kanbur/AddisonHulmeKanburPovertyDynamicsIntro.pdf>)
- Aghion, P., & Howitt, P. (2006) Appropriate growth policy: A unifying framework. *Journal of the European Economic Association*, 4 (2-3), pp. 269-314
(<http://www.oecd.org/eco/growth/35912476.pdf>)
- Ahmed, J., & Kwan, A. C. (1991) Causality between exports and economic growth: Empirical evidence from Africa, *Economic Letters*, 37, pp. 243-248
(<http://econ3.upm.edu.my/kelasmaya/sumberkursus/a02434/ECN4124/causality%20exporty%20economic%20growth%20in%20africa.pdf>)
- Aitken, B. J., & Harrison, A. E. (1999) Do domestic firms benefit from direct foreign investment? Evidence from Venezuela. *American economic review*, pp. 605-618
(<http://siteresources.worldbank.org/INTTRADERESESEARCH/Resources/544824-1282767179859/Venezuela.pdf>)
- Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S., & Sayek, S. (2010) Does foreign direct investment promote growth? Exploring the role of financial markets on linkages. *Journal of Development Economics*, 91(2), pp. 242-256. (http://yoksis.bilkent.edu.tr/doi_getpdf/articles/10.1016-j.jdeveco.2009.09.004.pdf)
- Alfaro, Laura & Chen, Maggie, X. (2014) Selection and Market Reallocation: Productivity Gains from Multinational Production, CEPR Discussion Papers
(http://www.cepr.org/sites/default/files/Alfaro%20-%20MP_01-2014_transi_rev.pdf)
- Alkire, S., & Foster, J. (2011) Understandings and misunderstandings of multidimensional poverty measurement. Oxford Department of International Development Working Paper No. 43 (<http://www3.qeh.ox.ac.uk/pdf/ophiwp/OPHIWP043.pdf>)
- Andres, Javier & Hernando, Ignacio. (1997) Does Inflation Harm Economic Growth? Evidence for the OECD, NBER Working Paper No. 6062
(<http://www.nber.org/papers/w6062>).
- Andersen, L., & Babula, R. (2008) The link between openness and long-run economic growth. *Journal of International Commerce and Economics*, 1, pp. 1-20
(http://www.usitc.gov/publications/332/journals/openness_growth_link.pdf).
- Arrow, K. J., & Dasgupta, P., & Goulder, L. H., & Mumford, K. J., & Oleson, K. (2012) Sustainability and the measurement of wealth. NBER Working Paper No. 16599
(<http://www.nber.org/papers/w16599>).
- Baer, W. (1972) Import substitution and industrialization in Latin America: experiences and interpretations. *Latin American Research Review*, pp. 95-122
(http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic925740.files/Week%203/Baer_Import.pdf)
- Bahmani-Oskooee, M., & Oyolola, M. (2007) Export growth and output growth: an application of bounds testing approach. *Journal of Economics and Finance*, 31(1), pp. 1-11
(<http://www.uvm.edu/~econ/documents/publishedpaper.pdf>)

Balcerowicz, L., & Gelb, A. H. (1994) Macropolicies in transition to a market economy: a three-year perspective. World Bank
(http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/IW3P/IB/1995/03/01/000009265_3970716143745/Rendered/PDF/multi0page.pdf)

Barnes, M. L., & Gumbau-Brisa, F., & Olivei, G. P. (2012) Do real-time Okun's law errors predict GDP data revisions? (No. 13-3). Working Papers, Federal Reserve Bank of Boston
(<http://www.bostonfed.org/economic/wp/wp2013/wp1303.pdf>)

Baron, J., & Kemp, S. (2004) Support for trade restrictions, attitudes, and understanding of comparative advantage. *Journal of Economic Psychology*, 25(5), pp. 565-580
(<https://www.sas.upenn.edu/~baron/papers/trade7.pdf>)

Barro, R. J. (1996) Determinants of economic growth: a cross-country empirical study (No. w5698). NBER Working Paper No. 5698 (<http://www.nber.org/papers/w5698.pdf>)

Barro, Robert J. (1997) *Macroeconomics*, 5th ed. Massachusetts Institute of Technology, Cambridge.

Barro, Robert J. & Sala-i-Martin, Xavier (2004) *Economic Growth*, Second Edition, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge.

Barros, P. P., & Cabral, L. (2000) Competing for foreign direct investment. *Review of International Economics*, 8(2), pp. 360-371
(<http://people.stern.nyu.edu/lcabral/publications/RIE%202000.pdf>)

Bartlett, A. A. (1993) The arithmetic of growth: Methods of calculation. *Population and Environment*, 14(4), pp. 359-387
(<http://phobos.ramapo.edu/~vasishth/Readings/Bartlett-Arithmetic+Growth.pdf>)

Beckerman, W. (1992) *Economic Development and the Environment*. World Bank Publications. *World Development*, (20), pp. 481-496
(<http://core.kmi.open.ac.uk/download/pdf/6243060.pdf>)

Berg, Andrew, & Borensztein, Eduardo & Sahay, Ratna & Zettelmeyer, Jeromin (1999) *The Evolution of Output in Transition Economies*, International Monetary Fund Working Paper WP/99/73. (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/1999/wp9973.pdf>)

Blanchard, O. (2000) *Macroeconomics*, Second Edition, Prentice Hall, New Jersey.

Blomström, M. (2002) The economics of international investment incentives. *International Investment Incentives*, pp. 165-183 (<http://earthmind.net/fdi/misc/eijs-fdi-incentives.pdf>)

Borensztein, E., & De Gregorio, J., & Lee, J. W. (1998) How does foreign direct investment affect economic growth?. NBER Working Paper No. 5057
(<http://www.nber.org/papers/w5057>)

Bourguignon, F., & Morrisson, C. (2002) Inequality among world citizens: 1820-1992. *American Economic Review*, pp. 727-744

(<http://piketty.pse.ens.fr/files/BourguignonMorrisson2002.pdf>)

Bose, T. K. (2012) Advantages and Disadvantages of FDI in China and India. *International Business Research*, 5(5)

Bosworth, B., & Collins, S. M. (2003) The empirics of growth: An update. *Brookings papers on economic activity*, 2003(2), pp. 113-206
(http://www.brookings.edu/~media/Projects/BPEA/Fall%202003/2003b_bpea_bosworth.PDF)

Bruton, H. J. (1969) *The Import Substitution Strategy of Economic Development: A Survey of Findings*. Center for Development Economics, Williams College
(http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pnabi344.pdf)

Bruton, H. (1989) Import substitution. *Handbook of Development Economics*, Volume II, pp. 1601-1644. (http://faculty.nps.edu/relooney/Bruton_IS89.pdf)

Burdekin, Richard, C.,K., & Denzau, Arthur, T., & Keil, Manfred, W., & Sitthiyot, Thitithev, & Willett, Thomas, D. (2000) When Does Inflation Hurt Economic Growth? Different Nonlinearities for Different Economies, *Claremont Colleges Working Papers in Economics*, No. 2000-22. (<http://www.econstor.eu/bitstream/10419/94561/1/2000-22.pdf>)

Calmfors, L., & Holmlund, B. (2000) Unemployment and economic growth: a partial survey. *Swedish Economic Policy Review*, 7(1), pp. 107-154
(<http://www.government.se/content/1/c6/09/54/35/9e7d5ba3.pdf>)

Carkovic, M. V., & Levine, R. (2002) Does foreign direct investment accelerate economic growth?. University of Minnesota Department of Finance Working Paper
(http://www.iie.com/publications/chapters_preview/3810/08iie3810.pdf)

Castells, Quintana, D., & Royuela Mora, V. (2012) Unemployment and long-run economic growth: The role of income inequality and urbanization. *Investigaciones Regionales*, 2012, vol. 24, pp. 153-173
(http://www.aecr.org/images/ImatgesArticles/2012/12/7_David_Castells_Quintana,_Vicente_Royuela.pdf)

Carbaugh, Robert J. (2009) *International Economics*, 12th Edition, South-Western, Cengage Learning, New York.

Cavalcanti, T. V. D. V. & Mohaddes, K., & Raissi, M. (2011) Growth, development and natural resources: New evidence using a heterogeneous panel analysis. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 51(4), pp. 305-318
(<http://www.econ.cam.ac.uk/research/repec/cam/pdf/cwpe0946.pdf>)

Checherita C., & Rother, P. (2012) The impact of high government debt on economic growth and its channels: An empirical investigation for the euro area. *European Economic Review*, 56(7), pp. 1392-1405 (<http://www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-ki/ezb/10/w-paper/ecbwp1237.pdf>)

Chen, H. (2014) A literature review on the relationship between foreign trade and economic growth. *International Journal of Economics and Finance*, 1(1)

(http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article/viewFile/203/200?origin=publication_detail)

Cicchone, A., & Jarociński, M. (2010) Determinants of economic growth: Will data tell?. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 2(4), pp. 222-246
(<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp852.pdf>)

Clements, B., & Gupta, S., & Inchauste, G. (2004) Fiscal policy for development: an overview, en S. Gupta, B. Clements y G. Inchauste (eds.), *Helping Countries Develop: The Role of Fiscal Policy*, IMF Washington, D.C., (<https://www.imf.org/external/pubs/nft/2004/hcd/ch01.pdf>)

Cordella, T., & Ricci, L. A., & Ruiz-Arranz, M. (2005) Debt Overhang or Debt Irrelevance? Revisiting the Debt-Growth Link. *International Monetary Fund Working Paper WP/05/223* (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2005/wp05223.pdf>)

Crespo, N., & Fontoura, M. P. (2007) Determinant factors of FDI spillovers—what do we really know?. *World development*, 35(3), pp. 410-425
(<http://www.iseg.utl.pt/departamentos/economia/wp/wp062005decisep.pdf>)

Daly, M., & Hobijn, B. (2010) Okun's Law and the Unemployment Surprise of 2009. *FRBSF Economic Letter*, 7. (<http://www.frbsf.org/economic-research/files/el2010-07.pdf>)

Dao, M. Q. (2012) Population and Economic Growth in Developing Countries. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 2 (1), pp. 6-17
(<http://www.hrmars.com/admin/pics/433.pdf>)

Deaton, A. (2005) Measuring poverty in a growing world (or measuring growth in a poor world). *Review of Economics and Statistics*, 87(1), pp. 1-19.
(https://www.princeton.edu/~deaton/downloads/measuring_poverty_growing_world_deaton_re_stats_2005.pdf)

Doppelhofer, G., & Miller, R. I., & Sala-i-Martin, X. (2000) Determinants of Long-Term Growth: A Bayesian Averaging of Classical Estimates (BACE) Approach, NBER Working Paper No. 7750 (<http://www.nber.org/papers/w7750>)

Dornbusch, Rudiger & Fischer, Stanley (1990) *Macroeconomics*, 5th Edition, McGraw-Hill, New York.

Dritsakis, N., & Varelas, E., & Adamopoulos, A. (2006) The main determinants of economic growth: An empirical investigation with Granger causality analysis for Greece. *European Research Studies Journal*, 9(3-4), pp. 47-58
(http://www.ersj.eu/repec/ers/papers/06_34_p4.pdf)

Drury, A. C., & Kriekhaus, J., & Lusztig, M. (2006) Corruption, democracy, and economic growth. *International Political Science Review*, 27(2), pp. 121-136
(<http://sites.asiasociety.org/asia21summit/wp-content/uploads/2010/11/Corruption-Democracy-EconomicGrowth.pdf>)

Duclos, J. Y., & Wodon, Q. T. (2004) What is pro-poor?. *Centre interuniversitaire sur le risque, les politiques économiques et l'emploi, Cahier de recherche/Working Paper 04-25* (http://www.cirpee.org/fileadmin/documents/Cahiers_2004/CIRPEE04-25.pdf)

Dumitriu, Ramona (2005) Tax Competition Regarding Foreign Direct Investment between Transition European Countries, The Annals of Dunărea de Jos University of Galați, Fascicle I, Economics and Applied Informatics

Dumitriu, R., & Nistor, C. & Ștefănescu, R. (2008) Analysis of the Relationship Between the Romanian Exports and Imports, Annals of the University of Petroșani – Economics, vol. VIII, part I.

Dumitriu, Ramona & Ștefănescu, Razvan (2008) Perceptions of the Foreign Direct Investors on the Romanian Business Environment. Review of Management and Economical Engineering special issue of the Proceedings of the International Conference on Business Excellence ICBE, 17-18 October, 2008, Brasov, Romania, pp. 231-234.

Dumitriu, R., & Ștefănescu, R., & Nistor, C. (2009) Cointegration and Causality Between Romanian Exports and Imports, Proceedings of the 4th International Conference on Business Excellence, Vol. 1, p. 182 – 185.

Dumitriu, R., & Ștefănescu, R., & Nistor, C. (2010) Impact of the Foreign Direct Investment from the Manufacturing Sector on the Romanian Imports of Intermediate Goods and of Raw Materials. Annals of the University of Petrosani, Economics, 10(4), pp. 87-96.

Dumitriu, Ramona & Ștefănescu, Razvan (2013) External Debt Management in Romania, Vanguard Scientific Instruments in Management No. 2(7)/2013, pp. 47-56.

Easterly, W., & Rebelo, S. (1993) Fiscal Policy and Economic Growth: An Empirical Investigation. NBER Working Paper No. 4499. (<http://www.nber.org/papers/w4499.pdf>)

Easterly, W. (2005) National policies and economic growth: a reappraisal. Handbook of Economic Growth, 1, pp. 1015-1059 (http://crei.eu/activities/crei_seminar/02-03/EASTERLY.pdf).

Eichengreen, B., & Park, D., & Shin, K. (2012) When Fast-Growing Economies Slow Down: International Evidence and Implications for China, NBER Working Paper No. 16919 (<http://www.nber.org/papers/w16919>).

Elwell, C. K. (2013) Economic Recovery: Sustaining US Economic Growth in a Post-Crisis Economy. Congressional Research Service, CRS Report for Congress (<https://www.fas.org/sgp/crs/misc/R41332.pdf>)

Engen, E. M., & Skinner, J. (1996) Taxation and economic growth, National Tax Journal, Vol. 49 no.4, pp. 617-642 (<http://www.ntanet.org/NTJ/49/4/ntj-v49n04p617-42-taxation-economic-growth.pdf>).

Everett, T., & Ishwaran, M., & Ansaloni, G. P., & Rubin, A. (2010) Economic growth and the environment. Defra Evidence and Analysis Series, Paper 2 (https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69195/pb13390-economic-growth-100305.pdf).

Feenstra, Robert C. & Inklaar, Robert & Timmer, Marcel P. (2013) The Next Generation of the Penn World Table (www.ggd.net/pwt)

Fischer, S. (1993) The role of macroeconomic factors in growth. NBER Working Paper No. 4565. (<http://www.nber.org/papers/w4565>)

Fischer, S., Sahay, R., & Vegh, C. A. (1996) Stabilization and growth in transition economies: the early experience. *The Journal of Economic Perspectives*, pp. 45-66 (http://mpira.ub.uni-muenchen.de/20631/1/MPRA_paper_20631.pdf)

Fischer, S., & Sahay, R. (2000) The transition economies after ten years NBER Working Paper No. 7664. (<http://www.nber.org/papers/w7664>)

Fisher, Irving assisted by H. G. Brown (1911) *The Purchasing Power of Money; Its Determination and Relation to Credit, Interest, and Crises*, Macmillan; reprinted in Fisher (1997), Vol. 4.

Forbes, K. J. (2000) A Reassessment of the Relationship between Inequality and Growth. *American Economic Review*, pp. 869-887 (<http://web.mit.edu/~kjforbes/www/Papers/Inequality-Growth-AER.pdf>)

Foster, J. E. (1998) Absolute versus relative poverty. *American Economic Review*, pp. 335-341 (<http://www.ophi.org.uk/wp-content/uploads/Foster-1998.pdf>)

Frieden, J. (2001) Inequality, causes and possible futures. *International Social Science Review*, 2(1), pp. 33-40 (http://scholar.harvard.edu/files/jfrieden/files/inequalitiesfutures_0.pdf)

Friedman, B. M. (2006) The moral consequences of economic growth. *Society*, 43(2), pp. 15-22 (http://scholar.harvard.edu/files/bfriedman/files/the_moral_consequences_of_economic_growth_0.pdf)

Friedman, Milton & Schwartz, Anna (1963) Money and Business Cycles, *Review of Economics and Statistics*, 45(1), Part 2, Supplement, pp. 32-64. Reprinted in Schwartz, 1987, *Money in Historical Perspective*, ch. 2 (<http://www.jstor.org/stable/j.ctt7s1vp>)

Friedman, Milton (1968) The Role of Monetary Policy, *The American Economic Review*, Vol. 58, No. 1, pp. 1-17 (<http://links.jstor.org/sici?sici=0002-8282%28196803%2958%3A1%3C1%3ATROMP%3E2.0.CO%3B2-6>)

Friedman, Milton (1970) The Counter-Revolution in Monetary Theory, IEA Occasional Paper, no. 33 (http://0055d26.netsolhost.com/friedman/pdfs/other_academia/IEA.1970.pdf)

Gallo, C. (2002) Economic Growth and Income Inequality: Theoretical Background and Empirical Evidence. Development Planning Unit, University College London. Working Paper No. 119 (http://www.cnmd.ac.uk/dpu/k_s/publications/working_papers/chronological/WP119.pdf)

Galor, O. (2005) From stagnation to growth: unified growth theory. *Handbook of economic growth*, 1, pp. 171-293 (http://www.econ.brown.edu/fac/Oded_Galor/pdf/Galor-Handbook%20of%20Economic%20Growth%20-Reprint.pdf)

- Giles, J. A., & Williams, C. L. (2000) Export-led growth: a survey of the empirical literature and some non-causality results. *Journal of International Trade & Economic Development*, 9(4), pp. 445-470
(<http://www.uvic.ca/socialsciences/economics/assets/docs/econometrics/ewp0001.pdf>)
- Glass, A. J., & Saggi, K. (2002) Multinational firms and technology transfer. *The Scandinavian Journal of Economics*, 104(4), pp. 495-513
(<http://econweb.tamu.edu/aglass/WAGSJE.pdf>)
- Görg, Holger (2003) Foreign direct investment, investment incentives, and firing costs: a disadvantage for “inflexible Europe”?, European Economy Group Working Paper no. 30/2003
(<http://pendientedemigracion.ucm.es/info/econeuro/seminarios/Trabajos%20workshop%20dic03/Holger%20Gorg.pdf>)
- Greeley, M. (1994) Measurement of poverty and poverty of measurement. *Institute of Development Studies Bulletin*, 25(2), pp. 50-58
(<http://www.ids.ac.uk/files/dmfile/greeley25.2.pdf>)
- Grossman, G. M., & Krueger, A. B. (1994) Economic growth and the environment, NBER Working Paper No. 4634 (<http://www.nber.org/papers/w4634>)
- Hall, R. E., & Jones, C. I. (1999) Why do some countries produce so much more output per worker than others? NBER Working Paper No. 6564 (<http://www.nber.org/papers/w6564.pdf>)
- Hall, C. A., & Day Jr, J. W. (2009) Revisiting the Limits to Growth after Peak Oil
(<http://www.esf.edu/efb/hall/2009-05hall0327.pdf>)
- Hanushek, E. A. (2013) Economic growth in developing countries: The role of human capital. *Economics of Education Review*, 37, pp. 204-212
(<http://hanushek.stanford.edu/sites/default/files/publications/Education%20and%20Economic%20Growth.pdf>)
- Harrison, A. (1996) Openness and growth: A time-series, cross-country analysis for developing countries. *Journal of development Economics*, 48(2), pp. 419-447
(<http://economicdiscussion.com/opennes-growth.pdf>).
- Haufler, A., & Wooton, I. (1999) Country size and tax competition for foreign direct investment. *Journal of Public Economics*, 71(1), pp. 121-139
(http://darplse.ac.uk/papersdb/haufler-wooton_%28jpube_99%29.pdf)
- Heshmati, A. (2004) Growth, inequality and poverty relationships, IZA Discussion Paper No. 1338 (<http://anon-ftp.iza.org/dp1338.pdf>)
- Hulten, C. R. (1996) Infrastructure capital and economic growth: How well you use it may be more important than how much you have, NBER Working Paper No. 5847
(<http://www.nber.org/papers/w5847>)
- Ickes, B. W. (1996) Endogenous Growth Models. Department of Economics, Pennsylvania State University. University Park (<http://grizzly.la.psu.edu/~bickes/endogrow.pdf>)

- Irwin, D. A. (2002) Did Import Substitution Promote Growth in the Late Nineteenth Century?. NBER Working Paper No. 8751 (<http://www.nber.org/papers/w8751>)
- Ito, T., & Isard, P., & Symansky, S. (1999) Economic growth and real exchange rate: an overview of the Balassa-Samuelson hypothesis in Asia. In *Changes in Exchange Rates in Rapidly Developing Countries: Theory, Practice, and Policy Issues* (NBER-EASE volume 7) pp. 109-132. University of Chicago Press
(<http://econ.ucdenver.edu/beckman/Econ%206420/ito-balassa.pdf>)
- Jolliffe, D. (2001) Measuring absolute and relative poverty: the sensitivity of estimated household consumption to survey design. *Journal of Economic and Social Measurement*, 27(1), pp. 1-23 (http://home.comcast.net/~dmjolliffe/salv/jolliffe_jesm27.pdf)
- Jones, C. I. (1995) R & D-based models of economic growth. *Journal of Political Economy*, pp. 759-784 (<http://web.stanford.edu/~chadj/JonesJPE95.pdf>)
- Jones, Charles I. (1998) *Introduction to Economic Growth*. WW Norton & Co., New York.
- Jones, B. F. (2008) National leadership and economic growth
(<http://www.kellogg.northwestern.edu/faculty/jones-ben/html/leadership.palgrave.pdf>)
- Jones, C. I. & Romer, P. M. (2009) The new Kaldor facts: ideas, institutions, population, and human capital, NBER Working Paper No. 15094 (<http://www.nber.org/papers/w15094>)
- Keynes, John, Maynard (1936) *The General Theory of Employment, Interest and Money*, London: Macmillan (reprinted 2007)
- Klenow, P. & Rodriguez-Clare, A. (1997) The neoclassical revival in growth economics: Has it gone too far?, NBER Macroeconomic Annual (<http://www.nber.org/chapters/c11037.pdf>)
- Kremer, M. & Miguel, E. (2004) The illusion of sustainability, NBER Working Paper 10324 (<http://www.nber.org/papers/w10324>)
- Krueger, D. (2005) *Quantitative Macroeconomics: An Introduction*
(<http://cm.de.iscte.pt/Krueger-RBC.pdf>)
- Krugman, P. R. & Obstfeld, M. & Melitz, M. J. (2012) *International Economics: Theory & Policy*. 9th ed. Addison-Wesley London
- Kumar, M. S. & Woo, J. (2010) Public Debt and Growth. International Monetary Fund Working Paper WP/10/174 (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10174.pdf>)
- Kuznets, Simon (1955) Economic growth and income inequality. *The American Economic Review*, Vol. 45, No. 1. (Mar., 1955), pp. 1-28
(http://courses.nus.edu.sg/course/ecshua/eca5374/Economics%20growth%20and%20income%20inequality_Kuznets_AER55.pdf)
- Kuznets, Simon (1973) Modern Economic Growth: Findings and Reflections. *American Economic Review*, 53, pp. 829-846

- Lee, C. H. & Huang, B. N. (2002) The relationship between exports and economic growth in East Asian countries: a multivariate threshold autoregressive approach. *Journal of Economic Development*, 27(2), pp. 45-68 (<http://www.jed.or.kr/full-text/27-2/lee.PDF>)
- Lee, J.M. (2000) The robustness of Okun's law: evidence from OECD countries. *Journal of Macroeconomics*, pp. 22 (2), pp. 331-356 (http://faculty.tamucc.edu/jlee/research/JMACRO_2000.pdf)
- Lopez, J. H. (2004) Pro-poor growth: a review of what we know (and of what we don't). The World Bank (<http://www.eldis.org/vfile/upload/1/document/0708/DOC17880.pdf>)
- Lucas Jr, R. E. (1988) On the mechanics of economic development. *Journal of Monetary Economics*, 22, pp. 3-42 (<http://www.sfu.ca/~kkasa/lucas88.pdf>)
- Mankiw, N. Gregory & David Romer & David N. Weil (1992) A Contribution to the Empirics of Economic Growth. *Quarterly Journal of Economics*, 107, pp. 407-437.
- Maravall, Agustin (1996) Short-Term Analysis of Macroeconomic Time Series, Banco de Espana - Servicio de Estudios, Documento de Trabajo no. 9607 (<http://www.bde.es/f/webbde/SES/Secciones/Publicaciones/PublicacionesSeriadas/DocumentosTrabajo/96/Fich/dt9607e.pdf>)
- Markusen, J. R., & Venables, A. J. (1999) Foreign direct investment as a catalyst for industrial development. NBER Working Paper No. 6241 (<http://www.nber.org/papers/w6241>)
- Matti, Josh (2014) Corruption, Income Inequality, and Subsequent Economic Growth, *Undergraduate Economic Review*: Vol. 11: Iss. 1, Article 3 (<http://digitalcommons.iwu.edu/uer/vol11/iss1/3>)
- Mauro, P. (1995) Corruption and growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 110(3), pp. 681-712 (<http://eml.berkeley.edu/~saez/course131/Mauro95.pdf>)
- Mayer, Thomas & Duesenberry, James S., & Aliber, Robert Z. (1993) *Money, Banking, and the Economy*, 5th edition, W W Norton & Co. Inc.
- McGillivray, Mark (1991) The Human Development Index: Yet Another Redundant Composite Development Indicator?, *World Development*, Vol. 19, No. 10., pp. 1461-1468 (<http://www.ophi.org.uk/wp-content/uploads/Mc-Gillivray-1991.pdf>)
- Mehrotra, A. N., & Peltonen, T. A. (2005) Socio-economic development and fiscal policy: lessons from the cohesion countries for the new member states, European Central Bank, Working Paper Series No. 4 6 7 (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp467.pdf>)
- Miller, Roger, LeRoy & Van Hoose, David, D. (2009) *Modern Money and Banking*, McGraw Hill, 4th ed., New York.
- Mishkin, F.S. (2010) *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*, 9th edition, Addison-Wesley, Boston.
- Morck, R., & Wolfenzon, D., & Yeung, B. (2004) Corporate governance, economic entrenchment and growth, NBER Working Paper No. 10692

(<http://www.nber.org/papers/w10692>)

Motley, B. (1994) Growth and inflation: A cross-country study (No. 395). Center for Economic Policy Research, Stanford University (<http://www.frbsf.org/economic-research/publications/98-1/15-28.pdf>)

Nordhaus, W. D. (1993) 12 Reflections on the Concept of Sustainable Economic Growth. Cowles Foundation Paper No. 951 (<http://dido.wss.yale.edu/P/cp/p09b/p0951.pdf>)

Okun, Arthur (1962) Potential GNP: Its Measurement and Significance. Cowles Foundation Paper No. 190

Osborne, Evan (2003) Unlucky or Bad? Economic Policy and Economic Growth, ISER Discussion Paper No. 583 (<http://ssrn.com/abstract=413220>)

Panizza, U., & Presbitero, A. F. (2012) Public Debt and Economic Growth: Is There a Causal Effect? MoFiR working paper no. 65 (<http://graduateinstitute.ch/files/live/sites/iheid/files/sites/cfd/shared/docs/Mofir065.pdf>)

Pattillo, C., & Poirson, H., & Ricci, L. (2004) What Are the Channels Through Which External Debt Affects Growth? International Monetary Fund Working Paper WP/04/15 (<http://www.grips.ac.jp/teacher/oono/hp/docu01/paper06.pdf>).

Pescatori, Andrea & Sandri, Damiano & Simon, John (2014) Debt and Growth: Is There a Magic Threshold? International Monetary Fund Working Paper WP/14/34 (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp1434.pdf>).

Plosser, C. I. (1992) The search for growth. Federal Reserve Bank of Kansas City (<http://www.kansascityfed.org/publicat/sympos/1992/s92ploss.pdf>)

Proenca, I., & Fontoura, P., & Crespo, N. (2006) Productivity spillovers from multinational corporations in Portugal: Vulnerability to deficient estimation. Applied Econometrics and International Development, 6(1) (<http://www.usc.es/economet/journals1/aeid/aeid617.pdf>)

Rahman, M., & Mustafa, M. (1997) Dynamics of real exports and real economic growth in 13 selected Asian countries. Journal of Economic Development, 22(2), pp. 81-95 (<http://www.jed.or.kr/full-text/22-2/Rahman.PDF>)

Ranis, G. (2004). Human development and economic growth. Economic Growth Center, Yale University (http://www.econ.yale.edu/growth_pdf/cdp887.pdf)

Rebelo, S. (1998). The role of knowledge and capital in economic growth (No. 149). UNU World Institute for Development Economics Research (<http://www.kellogg.northwestern.edu/faculty/rebelo/htm/finland.pdf>)

Reinert, E. S. (1999). The role of the state in economic growth. Journal of Economic Studies, 26(4/5), pp. 268-326 (<http://www.othercanon.com/uploads/state-paper-pdf.pdf>)

Reinhart, C. M., & Rogoff, K. S. (2010). Growth in a Time of Debt. NBER Working Paper No. 15639 (<http://www.nber.org/papers/w15639>)

Rodriguez, F., & Rodrik, D. (2001) Trade policy and economic growth: a skeptic's guide to the cross-national evidence, NBER Working Paper No. 7081 (<http://www.nber.org/papers/w7081>).

Rodrigues, M. (2010) Import substitution and economic growth. *Journal of Monetary Economics*, Vol. 57, No. 2, 2010. (<http://ssrn.com/abstract=975837>)

Romer, P. M. (1986) Increasing returns and long-run growth. *The Journal of Political Economy*, Vol. 94, No. 5. (Oct., 1986), pp. 1002-1037 (<http://ihome.ust.hk/~dxie/OnlineMacro/romerjpe1986.pdf>)

Ruane, F., & Uğur, A. (2005) Foreign direct investment and productivity spillovers in Irish manufacturing industry: Evidence from plant level panel data. *International Journal of the Economics of Business*, 12(1), pp. 53-66 (http://www.tcd.ie/Economics/TEP/2002_papers/TEPNo6FR22.pdf)

Roubini, N., & Sala-i-Martin, X. (1992) Financial repression and economic growth. *Journal of development economics*, 39(1), pp. 5-30 (<http://www.nber.org/papers/w3876>)

Sachs, J. D., & Warner, A. M. (1995) Natural resource abundance and economic growth, NBER Working Paper No. 5398 (<http://www.nber.org/papers/w5398>)

Sacks, D. W. & Stevenson, B., & Wolfers, J. (2010) Subjective well-being, income, economic development and growth, NBER Working Paper No. 16441 (<http://www.nber.org/papers/w16441>).

Salkin, Patricia (2002) Smart Growth and Sustainable Development: Threads of a National Land Use Policy 36 *Val. U. L. Rev.* 381 (2002); Touro Law Center Legal Studies Research Paper Series (<http://ssrn.com/abstract=2484864>)

Sen, A. (1976) Poverty: an ordinal approach to measurement. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, pp. 219-231 (<http://are.berkeley.edu/courses/ARE251/fall2008/Papers/sen76.pdf>).

Sen, A. (1983) Development: Which way now?. *The Economic Journal*, pp. 745-762 (<http://ces.univ-paris1.fr/membre/Poncet/Bruges/Sen%20development%20which%20way%20now.pdf>)

Shen, Ce & Williamson, John B. (2005) Corruption, Democracy, Economic Freedom, and State Strength: A Cross-National Analysis. *International Journal of Comparative Sociology* Vol. 46 (4) pp. 327-345 (<https://www2.bc.edu/~jbw/documents/Corruption>)

Solow, Robert M. (1956) A Contribution to the Theory of Economic Growth. *Quarterly Journal of Economics*, 70, February, pp. 65–94.

Solow, Robert M. (1970) *Growth Theory: An Exposition*. Clarendon Press, Oxford, UK.

Soubbotina, Tatyana P. (2004) *Beyond Economic Growth: An Introduction to Sustainable Development* Second Edition, The International Bank for Reconstruction and Development (http://www.worldbank.org/depweb/english/beyond/beyondco/beg_all.pdf)

Staehr, Karsten (2003) Reforms and Economic Growth in Transition Economies: Complementarity, Sequencing and Speed, BOFIT Discussion Paper No. 1/2003 (<http://ssrn.com/abstract=1015454>).

Stefanescu, Razvan & Dumitriu, Ramona (2010) Bazele Statisticii, Editura Europlus, Galați.

Stefanescu, Răzvan & Dumitriu, Ramona & Nistor, Costel (2010) Impactul investițiilor straine directe asupra exporturilor din România. Conferința Științifică Internațională "Rolul investițiilor în dezvoltarea durabilă a economiei naționale în contextul integrării europene" Chișinău, 2010, pp. 39-43.

Stefanescu, Razvan & Dumitriu, Ramona (2014) Investigation on the Relationship between Romanian Foreign Trade and Industrial Production. (<http://ssrn.com/abstract=2492318>).

Stevens, P., & Weale, M. (2004) 4 Education and economic growth. International handbook on the economics of education, 164 (http://cee.lse.ac.uk/conference_papers/28_11_2003/martin_weale.pdf).

Swan, Trevor W. (1956) Economic Growth and Capital Accumulation. Economic Record, 32, pp. 334-361.

Tatom, J. A. (1978) Economic growth and unemployment: a reappraisal of the conventional view. Federal Reserve Bank of St. Louis Review, (October 1978) (http://research.stlouisfed.org/publications/review/78/10/Reappraisal_Oct1978.pdf)

Temple, J. (1999) The New Growth Evidence, Journal of Economic Literature, vol. 37, no. 1, pp. 112-156 (<http://www2.econ.iastate.edu/tesfatsi/NewGrowthEvidence.JEL1999.JTemple.pdf>)

Thiessen, U. (2003) Fiscal decentralization and economic growth in high income OECD Countries. Fiscal studies, 24(3), pp. 237-274 (<http://www.eea-esem.com/papers/eea-esem/2003/182/FisDecThiessen0103pdf.pdf>)

Todaro, M. P. & Smith S. C. (2011) Economic Development. Eleventh Edition, Addison-Wesley. Pearson

Toman, M. A. (2003). The roles of the environment and natural resources in economic growth analysis. Resources for the Future. Discussion Paper 02-71 (<http://www.rff.org/RFF/Documents/RFF-DP-02-71.pdf>)

Townsend, P. (1962) The Meaning of Poverty, British Journal of Sociology, Vol. 13, No. 3 (Sep., 1962), pp. 210-227 (http://graduateinstitute.ch/files/live/sites/iheid/files/sites/developpement/shared/developpement/cours/E756/The_Meaning_of_Poverty_-_Townsend.pdf)

Watts, H. W. (1964) An Economic Definition of Poverty. Institute for Research on Poverty. Discussion Paper (<http://www.irp.wisc.edu/publications/dps/pdfs/dp568.pdf>)

Witt, U. (2002) How evolutionary is Schumpeter's theory of economic development?. Industry and Innovation, Volume 9, Numbers 1/2, pp. 7-22 (http://www.mpiew-jena.mpg.de/files/2004/staff/witt_HowEvolutionaryIsSchumpetersTheory.pdf)

Xu, B. (2000) Multinational enterprises, technology diffusion, and host country productivity growth. *Journal of Development Economics*, 62(2), pp. 477-493
(<http://www.ceibs.edu/faculty/xubin/Diff.pdf>).

Yelpaala, K. (2010). Rethinking the foreign direct investment process and incentives in post-conflict transition countries. *Northwestern Journal of International Law & Business*, Volume 30, Issue 1, Winter
(<http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1701&context=njilb>)

Young, A. (2012) The African growth miracle NBER Working Paper 18490
(<http://www.nber.org/papers/w18490.pdf>)

*** International Monetary Fund, (2014). *World Economic Outlook — Recovery Strengthens, Remains Uneven* (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/01/>)

*** World Commission on Environment and Development (1987), *Our Common Future*
(<http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>)

*** United States Bureau of Economic Analysis, *A guide to the National Income and Product Accounts of the United States* (<http://www.bea.gov/national/pdf/nipaguid.pdf>)